Тыднёвік Магілёўскі



№ 29 (93) 28 ліпеня-3 жніўня 2000 г. Кошт 50 руб.

У нашай улады свой каляндар





Фота IREX

Учора дэмакратычная Беларусь адзначыла 10-годзьдзе з Дня прыняцьця Дэклярацыі аб незалежнасьці. Тое было зроблена тагачасным "камуністычна-намэнклятурным" Вярхоўным Саветам БССР пад націскам гісторыі і часу, якія перасталі быць падуладнымі Маскве і Крамлю. Беларусь азіралася на іх да апошняга й прыняла згаданую незалежную Дэклярацыю толькі пасьля таго, як ня толькі ўсе рэспублікі пабеглі з "імпэрыі зла", а нават й сама Расея вымушаная была прызнаць факт ейнага распаду.

Пра яе хутка забыліся ня толькі тыя, хто яе прымаў, аднак і грамадзтва. Лукашэнка ўвогуле, як вядома, "перанес" Дзень незалежнасьці на "День освобождения", які прыпадае на 3 ліпеня. Нацыянальна сьведамыя грамадзяне шануюць Дзень Волі, які ўпрыгожвае нашую гісторыю як Дзень 25 Сакавіка 1918 году. Шырокая дэмакратычная кааліцыя прызнае таксама й 27 ліпеня 1990 году.

*Учора дэмакраты Магілёва адзначылі гэты Дзень урачыстай вечарынай і канцэртам менскіх музычных гуртоў, якія адбыліся ў ДК швэйнікаў, а пазьней патрыятычная моладзь наладзіла сьвяткаваньне ў сквэры, што насупраць будынку КГБ, дзе папярэдне ўлада (**гл. выканкамаўскі дакумэнт**) адмовіла заяўнікам у імпрэзе, не зьвяртаючы ўвагі на тое, што ўсякая цэнзура ў краіне забароненая Канстытуцыяй.*

На момант падпісаньня гэтага нумару "ТМ" у друк іншыя дэталі ўчорашняга магілёўскага сьвяткаваньня Дня незалежнасьці нам вядомыя не былі. Спадзяемся, што ўсё прайшло як было запляновано, а калі й здарыліся якія неспадзяванкі, дык яны толькі дадалі сьвяточнага настрою.

Са Сьвятам, сябры! Мы упэўненыя, што віншаваньне з такой падзеяй не бывае запозьненым. Аптымізму ўсім вам і трываньня да блізкага, хочацца верыць, дасягненьня сапраўднай Волі!

РЭСПУБЛІКА БЕЛАРУСЬ
МАГІЛЁЎСКІ ГАРАДСКІ ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ
УПРАЎЛЕННЕ КУЛЬТУРЫ
212030, г. Магілёў, вул. Першамайская, 8
тэл. 25-29-98, факс 25-74-50



РЕСПУБЛИКА БЕЛАРУСЬ
МОГИЛЕВСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
УПРАВЛЕНИЕ КУЛЬТУРЫ
212030, г. Могилев, ул. Первомайская, 8
тел. 25-29-98, факс 25-74-50

От 14.07.2000 № 557
На № ______ от ______

[illegible] В.Ф.
проживающему по адресу:
г.Могилев, ул.Короленко, [illegible]

копия: Могилевский городской исполнительный комитет

Виталий Федорович.

На основании Положения о художественном Совете управления культуры Могилевского горисполкома Вам необходимо до 17 июля 2000 года представить:

- программу концерта, планируемого на 27 июля 2000 года в сквере "40-летия Победы";
- список участников концерта (Ф.И.О., где и кем работает)
- тексты исполняемых песен.

Концертную программу представить художественному Совету управления культуры горисполкома для утверждения 18 июля 2000 года в 16.00 в концертном зале Могилевского городского Центра культуры и досуга (ул.Первомайская, 34).

Начальник управления культуры Могилевского горисполкома [подпись] А.И.[illegible]

[illegible] А.И. 224083

Думайце пра наш наступны нумар!

Заўтра ў Менску пройдзе першая сэсія Ўсебеларускага Зьезду за Незалежнасьць. Абласная дэлегацыя, якая складаецца з 120 чалавек, прадстаўляе сабой дакладны зрэз сацыяльна-палітычнага складу насельніцтва. У яе выбраныя людзі ня толькі ад дэмакратычных партыяў і грамадзкіх арганізацыяў, але й "шараговыя" грамадзяне, што сталіся дэлегатамі форуму (магчыма, пісьменныя) праз збор подпісаў, сходы працоўных, жыхароў вёсак, пасёлкаў, а тое й вуліцаў.

На Зьезьдзе будзе наш спэцыяльны карэспандэнт, якому даручана падрыхтаваць да наступнага нумару газэты ўсю інфармацыю пра работу й вынік форуму. Занатуйце ў памяці: наступны нумар "ТМ" будзе аддадзены Усебеларускаму Зьезду. Прасачыце за ім!

Закон адзін, ды тлумачоў шмат

"ТМ" атрымаў інфармацыю з Глуску пра міліцэйска-пракурорскую спробу перашкодзіць мясцовым актывістам Усебеларускага Зьезду. Спроба завершылася безвыніковa. Грамадзкі сход быў праведзены й дэлегаты былі абраныя. А пракуроры, міліцыянты і, магчыма, кагэбісты паставілі адпаведныя "галачкі" у сваіх справаздачах аб нястомнай працы "па абароне законнасьці". Цалкам верагодна, што гэты вынік для іх безвыніковым ня лічыцца.

Хаця арганізатары грамадзкага сходу ў глускай вёсцы Дасягненьне ніякіх законаў, зразумела, не парушалі і ўся справа толькі ў тым, што сход быў прысьвечаны Зьезду, а не, скажам, пытаньням "узорнай падрыхтоўкі да ўборкі ўраджаю".

Таму варта назваць глускіх рупліўцаў цяперашняга беларускага рэжыму, які прымушае сваіх службоўцаў на свой капыл разумець нават свае ж законы. Вось яны паіменна: нехта ***Партной*** зь менскага ўпраўленьня ўнутраных справаў (так ён прадставіўся арганізатарам па тэлефоне, калі паабяцаў "лично" прыехаць і разабрацца), намесьнік начальніка глускага РАУС ***М.Чачуха***, начальнік мясцовага аддзяленьня ДАІ ***А.Сіліч*** (яны "шукалі", праўда, ня надта актыўна, выбуховае прыстасаваньне ў прыватнай хаце, дзе меўся прайсьці сход), афіцэр раённай міліцыі ***М.Галамака*** зь мясцовым участковым ***С.Чыркоўскім*** (яны прывезьлі да арганізатараў сходу выклік да пракурора), пракурор раёну ***Ігар Савасьцееў*** (ён уручыў пад подпіс арганізатарам сходу пісьмовае папярэджаньне і вусна пагразіў ім непрыемнасьцямі).

Будзе справядлівым таксама назваць тых, хто выклікаў такую актыўнасьць службоўцаў рознага рангу і розных адміністратыўных ведамстваў: І.Кірын, А.Фаставец, Г.Янушэўскі – актывісты мясцовага грамадзкага Клюбу выбаршчыкаў.

Дэлегатамі на Ўсебеларускі Зьезд сход грамадзкасьці раёну абраў Ларысу Дзьякаву, Сяргея Сяргеева, Ігара Кірына. Усе яны глушчане, усе працуюць, усе вызнаюць дэмакратыю і законнасьць.

Ігар МІХАЙЛАЎ

У дыпляматаў задача адмысловая

Сёньня афіцыйным госьцем абласнога цэнтру будзе Амбасадар, кіраўнік кансультацыйна-назіральнай групы АБСЭ ў Беларусі сп. Ханс-Георг Вік. Ягоная кароткая місія ў правінцыю мае задачай прыдбаць новай інфармацыі наконт стаўленьня мясцовых палітычных сілаў і грамадзкіх суполак да маючых адбыцца ўвосень у нашай краіне парлямэнцкіх выбараў, а таксама асабіста праінфармаваць як грамадзкіх, так і афіцыйных суразмоўцаў аб апошніх рашэньнях АБСЭ й іншых эўрапейскіх структураў у адносінах да Беларусі. Ён будзе тактоўна абыходзіць іншыя праблемныя пытаньні, бо мэтай падобных сустрэчаў у дыпляматаў заўсёды ёсьць атрыманьне інфармацыі, а не выказваньне сваіх меркаваньняў.

Амбасадар відавочна праявіць зацікаўленасьць у тым, каб беларускія выбары адбыліся пры ўдзеле апазыцыі. Аднак падаецца, што падтрымка вядомых 4-х умоваў застаецца для эўрапейскіх пасланцоў адпаведных структураў непахіснай.

Рэдакцыйны АГЛЯДАЛЬНІК па пытаньнях палітыкі



Кроніка тыдня ад Сымона Глазштэйна

Старшыня абласных прафсаюзаў Анатоль Любчанка моцна пакрыўдзіўся на аблвыканкам і абласную асацыяцыю прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў. Пакрыўдзіўся не ад сябе, а ад людзей, якіх абараняе. Аднак не да такой ступені, каб заклікаць гэтых самых людзей на падмогу, бо вышэй за ўсё для любога намэнклятурнага чалавека ў нашай краіне – так званая стабільнасьць, а па-нармальнаму – перасьцярога за ўласнае становішча і дабрабыт. Бо начальства, нават тое, што дзень і ноч стаіць на варце "інтарэсаў працоўных", не ўваходзіць у тыя 60 адсоткаў насельніцтва вобласьці, якія жывуць па-за межамі беднасьці. Гэта ўрачам і настаўнікам ня плоцяць заробкаў, гэта людзям вёскі вінны столькі, што страшна сказаць. Сёньня прафсаюзны начальнік пасварыўся з калегамі зь іншых галінаў улады (за тое, што яны не зьявіліся на сумеснае абмеркаваньне сацыяльных праблемаў, хаця й абяцалі), а заўтра памірыцца.

Усё ж ёсьць для аматараў мастацтва ў нас месцы, дзе абавязкова адпачне душа і знойдзе сабе новыя фарбы, новыя адкрыцьці. Да магілёўцаў завітала выстава літаграфіяў славутага гішпанскага мастака Хуана Міро. Яго ўжо даўно занесьлі ў шэрагі грандаў эўрапейскага жывапісу XX стагодзьдзя. Ён, разам з Далі й Пікаса, – найславутыя гішпанскія мастакі новага часу. 58 твораў Міро, якія ахопліваюць час зь сярэдзіны 50-х і да пачатку 80-х гадоў, напоўненыя адметнасьцямі ягонай краіны, фарбамі і пачуцьцямі, непаўторным каларытам часу і асобы аўтара. Сьпяшайцеся, бо такія выставы варта бачыць.

Адразу некалькі крымінальных справаў распачата па фактах крадзяжу прадуктаў харчаваньня ў школьных сталоўках і камбінатах. Абласное ўпраўленьне вінна ўпраўленьню грамадзкага харчаваньня некалькі мільёнаў. Вось, відаць, шараговыя работнікі гэтага самага "харчаваньня", не дачакаўшыся законных грошай, вырашылі самі выправіць становішча праз крадзёж прадуктаў у дзяцей. Дзеці сталіся выпадковымі ахвярамі "дарослых разборак". Хаця... чаму выпадковымі? Іхныя бацькі сваімі выбарамі і рэфэрэндумамі, да якіх клікалі кранальныя каляровыя плякаты "Прошу вашей поддержки", і падставілі собскіх дзяцей. Колькі раз было гаворана: кожнае бягучае пакаленьне галасуе не за сябе, а за сваіх дзяцей. Яшчэ адна праверка на разуменьне гэтага простага пастулату чакаецца ў нас восеньню. Ці паразумнеем?..

У кінатэатры "Кастрычнік" у верасьні распачне працу відэазаля, дзе будуць паказваць кіно на беларускай мове. Пакуль фільмаў няшмат. Яны здубляваныя з дапамогаю Таварыства беларускай мовы. Усё стужкі вядомыя, сярод іх як мастацкія фільмы з удзелам Мела Гібсана, Бруса Віліса, так і мультыплікацыйныя, вытворчасьці славутай імпэрыі Волта Дыснэя. Зразумела, што ў Беларусі ўсе фільмы павінны найперш дубляваўцца на беларускую мову. Таму падзякуем кінапрадпрыемству "Позірк", але разам з тым нагадаем сябе, што дзяржаўная палітыка зусім адваротная.

На 31,5%, паводле лічбаў, прыведзеных гарвыканкамам, узрасьлі зьнешнегандлёвыя абароты Магілёва. Але не сьпяшайцеся радавацца. Бо на гандаль прыпадае ажно дзьве трацiны бартэру. А гэта шкодна для эканомікі: расьце інфляцыя, няма абаротных сродкаў, няма й падатковых паступленьняў.

На паседжаньні калегіі абласнога ўпраўленьня ўнутраных справаў ягоны начальнік прызнаў, што насельніцтва ня надта шануе міліцыю (што праўда, тое праўда). Начальнік на гэта пакрыўдзіўся: раскрывальнасьць расьце, злачыннасьць нібыта зьніжаецца – а людзі ўсё незадаволеныя. Хто іх ведае, чаму. Прыкладам я мяркую, што міліцыю ня любяць за тое і тады, калі яна выконвае не свае абавязкі (па закону), а палітычныя загады: разганяе дэмакра*тычныя мітынгі і пікеты, перасьледуе людзей за іх перака*наньні, зьдзекуецца над затрыманымі, калі тыя шчыра гавораць на роднай мове, а не на "нормальном языке", як гэта фармулююць для сябе міліцыянты (дарэчы, часьцей за ўсё зь невыкаранялым беларускім акцэнтам), парушаюць элемэнтарныя правы чалавека. Няхай бы міліцэйская калегія ўсё гэта і прааналізавала (шутка – русс.).

Аблвыканкам вырашыў падвысіць кошты за камунальныя паслугі. Тое, што яны будуць расьці, не выклікала сумневу. Але тое, што вырастуць адразу на 35-50%, сапраўды ўражвае.

Крычаўскі калгас імя К.Маркса мясцовыя ўлады вырашылі далучыць да тутэйшай прафтэхвучэльні №216. Калгас практычна банкрут. Запазычанасьці аграмадныя, выйсьця няма. Аднак крычаўскія мічурынцы знайшлі яго ў тым, каб спалучыць вучэльню й калгас – і атрымаць агратэхнічны каледж.

Магілёўскія крамы перажываюць чарговы пік цукровага дэфіцыту. Колькі ўжо гадоў наш гандаль успрымае лета, сэзон хатніх нарыхтовак варэньняў і кампотаў, як стыхійную навалу! Штогод кіраўнікі кажуць, што цукру досыць! Але як толькі яны тое прамаўляюць, у крамах выстройваюцца чэргі. Бо ў горад завозяць па 1,5-2,5 т. цукру на дзень пры патрэбе, як меней, удвая большай.

Токар Бабруйскага завода трактарных дэталяў і агрэгатаў Пётар Капусьцін мінулым годам па-шэфску працаваў у слаўгарадзкім калгасе "Рассвет". Там ён сваімі рукамі адрамантаваў камбайн, 18-гадовую "Ніву", і яшчэ рабіў у полі. Сёлета калгас ізноў адмыслова запрасіў Пятра на дапамогу. Але ўпёрся завод: такі спэцыяліст патрэбны самім. Справа дайшла да распараджэньня гарвыканкаму, каб адпусьцілі токара ратаваць калгас... А хто тым часам будзе ратаваць завод?

Да сустрэчы,
Сымон Глазштэйн.

МАГІЛЁЎСКІЯ ПАЛІТЫЧНЫЯ СУСТРЭЧЫ

Чым скончаецца імітацыя

На тыдні ў абласным цэнтры адбыліся сустрэчы Вінцука Вячоркі, Алеся Бяляцкага і Алеся Мазура з палітычнымі паплечнікамі і актывам дэмакратычных грамадзкіх арганізацыяў. Пачаўся рабочы візыт кіраўнікоў БНФ і Асамблеі недзяржаўных грамадзкіх арганізацыяў з прэсавай канфэрэнцыі, якая адбылася ў аўторак.

Самае цікавае на ёй, асабіста для карэспандэнта "ТМ", было нечаканае зьяўленьне на сустрэчу зь лідэрамі апазыцыі журналістаў мясцовых дзяржаўна-афіцыёзных і "нэўтральных" выданьняў, а таксама абласнога радыё і тэлебачаньня. Яны прыйшлі з выглядам прафэсіяналаў, якія нібыта заўсёды кіруюцца журналісцкім абавязкам свабодна падаваць грамадзтву інфармацыю аб вартасных падзеях, не зважаючы на магчымае незадавальненьне гэтым з боку свайго выканкамаўскага альбо рэдакцыйнага ідэалягічнага начальства. Нешта здарылася ў "дацкім каралеўстве": традыцыйнае замоўчваньне (а часьцей скажэньне) усяго, аб чым гаворыць, што робіць і чаго дамагаецца апазыцыя лукашэнкаўскаму рэжыму зьмянілася нібыта на заканамэрную цікаўнасьць да пазначанай імпрэзы, якая да таго ж была наладжаная ў офісе БНФ, пасьля візыту ў які кожны чалавек апэратыўна становіцца на "адпаведны" улік. Адкуль такая сьмеласьць, што здарылася з калегамі й іхнымі рэдакцыямі?

Не пужайцеся – нічога. Паступіў дазвол з таго самага ідэалягічнага "верху": зымітаваць свабоду друку ў сувязі з абгрунтаванымі міжнароднымі і ўнутранымі прэ*тэнзіямі да гэтага фрагмэнту вы*барчай парлямэнцкай кампаніі, якая распачынаецца ў краіне па недэмакратычнаму сцэнару ўлады, што пагражае непрызнаньнем такіх выбараў міжнароднай супольнасьцю (учора гэтыя газэтныя "справаздачы" з прэсавай канфэрэнцыі былі прадэманстраваныя кіраўніку місіі АБСЭ ў Беларусі спадару Х-Г.Віку, які наведаў абласны цэнтар з афіцыйным візытам).

Штучнасьць праяўленай цікавасьці з боку "дзяржжурналістаў" да сустрэчы зь лідэрамі апазыцыі была відавочнай. Яны задавалі пытаньні аб праблемах, якія даўным-даўно ў аб'яднанай беларускай апазыцыі вырашаныя. "Чысьціню" жанра прэсавай канфэрэнцыі парушала іхнае (магчыма, міжвольнае) жаданьне ня столькі пачуць і занатаваць меркаваньні менскіх суразмоўнікаў, сколькі мэнтарскае імкненьне павучыць іх "правільнаму" разуменьню жыцьця і патлумачыць палітычным небаракам далечыню, на якой яны адстаюць "ад народу".

...Аднак вернемся ўласна да прэсавай канфэрэнцыі (спадзяюся, што чытачам "ТМ" няма патрэбы пераказваць вядомыя палажэньні аб'яднанай апазыцыйнай плятформы, якой на імпрэзе было нададзена шмат увагі і часу). Пазначу асноўнае. Дэмакратычная апазыцыя цьвёрда стаіць на грунце 4-х вядомых умоваў, выкананьне якіх зрабіла б магчымым ейны ўдзел у выбарах. Апазыцыю задавальняе тое, што такая прынцыповая пазыцыя знаходзіць разуменьне й падтрымку адпаведных эўрапейскіх структураў, ад якіх залежыць факт легітымізацыі рэжыму (адмова ў накіраваньні афіцыйных міжнародных назіральнікаў на беларускія выбары, якая пакуль пацьвярджаецца АБСЭ, аўтаматычна робіць іхныя вынікі непрызнанымі). Улада марна намагаецца ўцягнуць у выбарчы фарс дэ*макратаў, хаця спробы знайсьці ў* іхным асяродку тых, хто "пашатнецца", робяцца штодзённа. Апазыцыя мяркуе займацца сёлета сваімі справамі, а менавіта працягваць змаганьне за вольную і дэмакратычную краіну. Праграма супольных дзеяньняў мае на мэце пастаянны націск на ўладу з патрабаваньнямі правядзеньня насьпелых сацыяльна-эканамічных рэформаў, спыненьня захадаў да ліквідацыі беларускай незалежнасьці, усталяваньня ў грамадзтве цывілізаванага палітычна-маральнага клімату.

Распрацаваныя мэты і тэрміны правядзеньня больш чым у 20 гарадох сынхранізаваных масавых акцыяў з прыцягненьнем таго складніка, якім ёсьць сацыяльнае незадавальненьне шырокіх масаў сваім жыцьцём. Пад восень будзе ажыцьцёўлена сацыялягічная і прапагандысцкая акцыя пад умоўным назовам "народны рэфэрэндум", сотні тысячаў подпісаў ад якога ўладзе будзе нялёгка праігнараваць. З мэтай падвышэньня ў краіне інтэлектуальнага тонусу як грамадзтва, так і эліты мяркуецца запрасіць да ўдзелу ў шэрагу адпаведных мерапрыемстваў Маргарэт Тэтчар і Леха Валэнсу (апошні, дарэчы, заявіў аб намеры паўторна балятавацца на чарговых прэзыдэнцкіх выбарах, маючы, паводле польскіх крыніцаў, неблагія шанцы). Беларускія сацыял-дэмакраты мяркуюць правесьці некалькі "круглых сталоў" з прадстаўнікамі расейскай палітычнай эліты з мэтай падрабязна і дэталёва давесьці нарэшце да краіны-суседкі разуменьне стратэгічнага выйгрышу ад наяўнасьці дэмакратычнай Беларусі й відавочнага пройгрышу ва ўсіх сэнсах ад існаваньня Беларусі лукашэнкаўскай... Адное, што застаецца непрымальным для апазыцыі – імкненьне ва ўладу ці нават да ўлады праз хлусьню свайму народу, выкарыстаньне немаральных мэтадаў і брудных мэтодыкаў дзеля атрыманьня цёплых месцаў і ўтульных крэслаў. Аднак ейная праца праз бар'еры перашкодаў, якія чыніць рэжым і якія рэальна існуюць у сьвядомасьці несвабоднага грамадзтва, не прападае марна. *Ды й самое жыцьцё пад рэжымам штодзень адкрывае вочы на* праўду ўсё большай колькасьці народу.

Нават дзяржаўныя СМІ, як пазначана вышэй, праявілі "цікавасьць" да таго, пра што распавядуць на магілёўскай сустрэчы прадстаўнікі кіраўніцтва аб'яднанай дэмакратычнай апазыцыі. Праўда, тэлевізія – важнейшае прапагандысцкае апірышча ўлады – сюжэт, што быў зьняты на прэсавай канфэрэнцыі, у навінах усё ж ня выдала. Імітацыя, як бачым, таксама мае свае межы.

Генадзь СУДНІК

ВЫБАРЫ – 2000. КАНЦЭПЦЫЯ. ЗЬМЕСТ. ПРАКТЫКА

Празрыстасьць і справядлівасьць

"ТМ" працягвае распачатае ў папярэднім нумары друкаваньне артыкулаў, прысьвечаных выбарам. Нагадаем, што рубрыка мае намер пазнаёміць чытачоў з выбарамі як агульнапрызнанай дэмакратычнай працэдурай, і выбарамі як практыкай "беларускага ўзору". Сёньняшні артыкул – погляд на праблему, якую можна пазначыць вядомай прымаўкай: давярай, але правярай...

Практычна ўсе эўрапейскія краіны, у тым ліку й Беларусь, у 1990 годзе дабраахвотна ўзялі на сябе абавязкі прытрымлівацца падчас выбараў агульных прынцыпаў, нормаў і правілаў, што былі выпрацаваныя ў вядомым Капэнгагенскім Дакумэнце АБСЭ. Паводле іх выбары мусяць быць усеагульнымі, свабоднымі, адкрытымі й справядлівымі, а таксама павінны праходзіць пад кантролем міжнародных і ўнутраных назіральнікаў.

Звычайна адбываецца так, што ўлады той ці іншай краіны напярэдадні чарговай выбарчай кампаніі робяць заяву, што яна (кампанія) абавязкова будзе сумленнай і справядлівай. Няма недахопу ў такіх абяцаньнях з боку нашых уладаў цяпер, напярэдадні абвешчаных на 15 кастрычніка парлямэнцкіх выбараў. Аднак рэчаіснасьць часьцяком бывае іншай, што й нарадзіла ідэю і практыку незалежнага назіраньня.

Кандыдаты на выбраньне дэпутатамі з дапамогаю назіраньня намагаюцца абараніць собскія інтарэсы й перашкодзіць сваім супернікам атрымаць аднабаковыя перавагі. Выбаршчыкам прысутнасьць назіральнікаў дазваляе паверыць у тое, што іхняе волевыяўленьне ня будзе скажонае ці сфальсыфікаванае, а аб'яўленыя дадзеныя адпавядаюць фактычным вынікам галасаваньня. У назіраньні павінны быць зацікаўленыя й самі ўлады – ім патрэбны як давер грамадзтва да вынікаў выбараў, так і давер міжнародных арганізацыяў, якія маюць адносіны да прызнаньня легітымнасьці нанова абраных дзяржаўных структураў. Акром таго, назіраньне за выбарамі садзейнічае паляпшэньню якасьці выбарчага працэсу, бо сам факт прысутнасьці назіральнікаў можа прадухіліць парушэньні выбарчага заканадаўства, а іхныя высновы ў далейшым могуць быць улічаныя пры ўдасканаленьні гэтай дэмакратычнай працэдуры.

Апошнім часам усё больш актыўна праяўляе сябе інстытут замежных назіральнікаў. Аднак міжнародныя назіральнікі звычайна абмяжоўваюцца наглядам за выкананьнем агульных выбарчых прынцыпаў ды правілаў. Яны ня ў стане, а нават і не павінны адсочваць тэхнічныя аспэкты канкрэтнай выбарчай кампаніі.

Іншая справа – назіральнікі "свае", унутраныя. Менавіта яны абавязаныя адсочваць усе тэхнічныя аспэкты і працэдуры на ўсіх выбарчых этапах, назіраць за ўсімі дэталямі працэсу. Вось чаму наяўнасьць і праца ўнутраных назіральнікаў ёсьць першасным неабходным элемэнтам і важкай складовай часткаю сумленных і адкрытых выбараў.

Унутранае назіраньне за выбарамі ажыцьцяўляецца палітычнымі партыямі краіны, грамадзкімі арганізацыямі, прадстаўнікамі кандыдатаў на дэпутаты, а таксама прадстаўнікамі выбаршчыкаў і працоўных калектываў. Адны зь іх, асабліва тыя, хто дэлегаваны ўдзельнікамі выбараў, кантралююць кампанію таму, што зацікаўленыя ў адпаведных яе выніках "для сябе", іншыя (грамадзкія назіральнікі) – таму, што зацікаўленыя ў сумленнасьці і дэмакратычнасьці выбараў як такіх. Менавіта незалежнае назіраньне за выбарамі з боку нэўтральных грамадзкіх арганізацыяў дае грамадзтву найбольш аб'ектыўную ацэнку выбарчага працэсу, якая больш надзейная і больш заслугоўвае на давер, чым тыя высновы, якія робяць самі дзяржаўныя органы, іхныя СМІ, "выканаўцы працэсу" ці партыі-суперніцы.

У дэмакратычных краінах улады разумеюць, што прысутнасьць на ўсіх стадыях выбарчага працэсу назіральнікаў з дастатковымі паўнамоцтвамі адпавядае інтарэсам як грамадзтва, так і самой улады. У большасьці краінаў існуюць даволі вялікія паўнамоцтвы і правы назіральнікаў, якія падрабязна распісаныя ў адпаведных законах, за парушэньне якіх можна моцна пацярпець. У нашым жа выбарчым заканадаўстве, да апошняга часу, наогул адсутнічала самое паняцьце назіральніка. Толькі зусім надаўна, пад ціскам дэмакратычнай грамадзкасьці, улады нарэшце акрэсьлілі ў Выбарчым кодэксе паўнамоцтвы, правы і абавязкі назіральніка, хаця й даволі сьціплыя.

Тым ня менш гэта трэба лічыць прагрэсам, асабліва ў сувязі з тым, што практыка назіраньня за выбарамі і рэфэрэндумамі ў нас існуе даўно, але пнялася ўвесь гэты час па-за законам, што ўскладняла працу, а ў шэрагу выпадкаў рабіла яе ўвогуле немагчымай. Аднак, калі назіральнікі браліся за справу сумесна, вынікі намаганьняў, пры ўсіх вонкавых перашкодах і ўласнай непрафэсійнасьці, давалі плён.

Упершыню сумеснае назіраньне за ходам выбараў у Беларусі было наладжанае ўлетку 1994 г., калі выбіраўся прэзыдэнт. Тады шэраг палітычных партыяў і грамадзкіх аб'яднаньняў стварылі Грамадзкую кантрольную камісію, якая арганізавала даволі шырокае назіраньне за выбарамі ў дзень галасаваньня. Па самых сьціплых падліках, наглядальнікі ад Камісіі працавалі прыкладна на 1/3 выбарчых участкаў.

Аднак акцыя, трэба прызнаць, была недастаткова падрыхтаванай, таму многія назіральнікі самі дрэнна ведалі выбарчае заканадаўства, не былі забясьпечаныя ўсім неабходным, не заўсёды разумелі сваю задачу. Гэта абумовіла тое, што назіральнікі зафіксавалі адсутнасьць значных парушэньняў заканадаўства (асабліва ў першым туры) на ўзроўні выбарчых участкаў, але зусім не валодалі сытуацыяй па тэрытарыяльных камісіях, дзе й адбывалася падсумаваньне галасоў.

Назіраньне за выбарамі Вярхоўнага Савету 13 скліканьня ў 1995-1996 г.г. вялося паасобку камандамі назіральнікаў ад кандыдатаў на дэпутаты. Паводле агульнага меркаваньня, гэта значна паўплывала на тое, што істотных, а тым больш масавых парушэньняў выбарчага заканадаўства выяўлена не было.

Увосень 1996 г. палітычныя партыі і грамадзкія арганізацыі, што ўваходзілі ў склад тагачаснага "круглага стала", дамовіліся, як вядома, пра каардынацыю сваіх намаганьняў падчас падрыхтоўкі і правядзеньня лістападаўскага рэфэрэндуму. На жаль, прапанова Ўсебеларускага клюба выбаршчыкаў аб наладжваньні цэнтралізаванага сумеснага кантролю не была прынятая. Кожная палітычная і грамадзкая арганізацыя, кожная іхняя рэгіянальная


15 ОКТЯБРЯ — В ПАЛАТУ ПРЕ[...] НАЦИОНАЛЬНО[...]

О назначении выборов [...]Палату представителей Национа[...] [...]ния Республики Белар[...]

структура назіралі за галасаваньнем паасобку. Не было адбору назіральнікаў ды іхняга навучаньня. Наглядальнікі ня мелі дакладных інструкцыяў, пры іх не было блянкаў заяваў, пратаколаў і актаў аб парушэньнях (яны маюць вагу, калі апэратыўна складаюцца на месцы). Да таго ж, у самы дзень галасаваньня зь Менску ў рэгіёны прыйшло ўказаньне наогул спыніць назіраньне.

Аднак нават пры ўсіх гэтых перашкодах наглядальнікі сваю справу зрабілі. Яны выявілі і зафіксавалі шэраг брутальных парушэньняў заканадаўства з боку мясцовых уладаў і камісіяў па арганізацыі і правядзеньні рэфэрэндуму. Было складзена больш за 1000 дакумэнтаў, якія сталіся пераканаўчым падмуркам высновы аб неправамоцнасьці вынікаў лістападаўскага рэфэрэндуму 1996 году.

Таксама сталася нарэшце зразумелым усім і тое, што сапраўдны кантроль за волевыяўленьнем народа здольныя ажыцьцявіць толькі прафэсійна падрыхтаваныя наглядальнікі, якія ўзброеныя ведамі, мэтодыкай і забясьпечаныя ўсімі неабходнымі дакумэнтамі. Вельмі важна пры гэтым, каб на ўсіх этапах працы яны мелі магчымасьць зьвярнуцца ў сваім рэгіёне да спрактыкаваных каардынатараў і атрымаць дакладную апэратыўную параду (а магчыма, і загад).

Падрыхтоўку такіх назіральнікаў Усебеларускі клюб выбаршчыкаў пачаў летась. Мы правялі ў большасьці раёнаў і гарадоў больш за 100 адпаведных сэмінараў і курсаў, праз якія прайшло каля 4000 чалавек. Частка зь іх у якасьці наглядальнікаў удзельнічала ў апошніх (1999г.) выбарах у мясцовыя саветы, дарэчы, дакладна зафіксаваўшы шматлікія парушэньні. На жаль, тады адмовіліся ўзяць удзел у назіраньні апазыцыйныя партыі й шэраг буйных грамадзкіх структураў. Гэта звузіла "тэрыторыю назіраньня", што ў сваю чаргу не дазволіла абагуліць матэрыялы аб выбарчых парушэньнях да таго ўзроўню, які дазваляе зьвярнуцца ў суд для разгляду магчымасьці прызнаньня выбараў несапраўднымі (мяркуючы па "якасьці" зафіксаваных тады парушэньняў, можна было б на тое спадзявацца).

Напярэдадні сёлетніх парлямэнцкіх выбараў, якія прызначаныя на кастрычнік, праблема арганізацыі нагляду й кантролю за імі выглядае яшчэ больш востра і актуальна. Усё больш людзей схіляюцца да той высновы, што ўнутранае назіраньне за выбарамі ня ёсьць прызнаньнем іх легітымнасьці, а ёсьць надзейным інструмэнтам выяўленьня нелегітымнасьці выбараў (у выпадку, зразумела, значных ці масавых парушэньняў выбарчага заканадаўства).

На нашую думку, менавіта агульны і поўнавартасны кантроль здолее зафіксаваць усе парушэньні й аспрэчыць, калі будзе неабходна, канчатковыя вынікі галасаваньня ў справядлівым судзе. Наогул, поўнавартаснае і поўнамаштабнае назіраньне паспрыяе таму, што паўстане і будзе праверана ў працы самая сыстэма незалежнага грамадзкага назіраньня, якая спатрэбіцца – раней ці пазьней – для правядзеньня ў Беларусі сапраўды празрыстых і цалкам дэмакратычных выбараў ці іншых актаў народнага волевыяўленьня.

Уладзімер ГУДЗЕЕЎ,
старшыня грамадзкага аб'яднаньня "Беларускі рэспубліканскі клюб выбаршчыкаў"

Лідэры беларускай апазыцыі лічаць, што істэрыя беларускіх уладаў вакол "справы Батурына", неабгрунтаваныя заявы аб датычнасьці да гэтай гісторыі беларускай апазыцыі і заходніх спэцслужбаў падрываюць аўтарытэт Беларусі ў вачах міжнароднай супольнасьці.

Пра гэта было заяўлена на прэс-канфэрэнцыі, якая прайшла 24 ліпеня ў Менску. Паводле старшыні АГП А.Лябедзькі, эўрапейскія палітыкі пасылаюць беларускім уладам сыгналы, што дзьверы Эўропы перад беларускім рэжымам не зачыненыя. Пра гэта сьведчыць тэлефонная размова А.Лукашэнкі з генэральным сакратаром Савета Эўрапейскага Зьвязу Х.Саланам. Аднак ужо наступным днём у эфіры БТ прагучалі неабгрунтаваныя выказваньні памочніка прэзыдэнта С.Посахава, які фактычна абвінаваціў краіны Захаду і беларускую апазыцыю ў арганізацыі правакацыі з былым супрацоўнікам міліцыі Алегам Батурыным ды ў іншых тайных апэрацыях.

Старшыня БНФ Вінцук Вячорка сказаў, што справы Завадзкага і Батурына, на якіх грунтуецца прапагандысцкая хваля ў дзяржаўных СМІ, "маюць пэўныя прыкметы добра распрацаваных сцэнарных планаў, якія па сваёй маштабнасьці і правакацыйнасьці пераўзыходзяць усё, што раней прымянялася лукашэнкаўскім рэжымам".

●

22 ліпеня падчас паказальных выступленьняў пажарнікаў, якія праводзіліся ў гонар Дня пажарнай службы ў менскім парку імя Горкага, загінуў адзін з удзельнікаў.

БЕЛАПАН для «ТМ»

У Міністэрстве па надзвычайных сытуацыях гібель пажарніка пацьвердзілі, аднак адмовіліся паведаміць якія-небудзь падрабязнасьці, спасылаючыся на адсутнасьць афіцыйнай інфармацыі аб прычынах. Тым часам зь неафіцыйных крыніцаў сталася вядомым, што загінуўшаму было 24 гады. Трагедыя адбылася, калі ён, дэманструючы адзін з мэтадаў саматаваньня, выбіраўся з палаючага будынка праз спэцыяльна ўстаноўлены "рукаў", адзін канец якога нечакана абарваўся й пажарнік упаў на зямлю з вышыні 17,5 мэтраў.

●

На думку спэцыялістаў камітэта эканомікі і рынкавых адносінаў аблвыканкама, калі не прыняць экстраных захадаў, прамысловыя прадпрыемствы Магілёўшчыны ня змогуць выканаць прагнозныя паказчыкі росту аб'ёмаў вытворчасьці.

Згодна з прагнозам эканамічнага разьвіцьця, у 2000 годзе прамысловыя прадпрыемствы вобласьці павінны павялічыць выпуск тавараў на 2% у параўнаньні з мінулым годам. У першым паўгодзьдзі ўдалося дасягнуць росту аб'ёмаў вытворчасьці на 4,7%. Аднак пастаянна скарачаюцца аб'ёмы выпускаемай прадукцыі. У чэрвені магілёўскае ВА "Хімвалакно" і бабруйскі камбінат "Белшына" істотна зьнізілі тэмпы сваёй працы. Абодва прадпрыемствы працуюць з балянсавымі стратамі. Упершыню сёлета ў перадкрызысным стане апынуліся дрэваапрацоўчыя і мэблевыя фабрыкі вобласьці.

Яны ўжо сьвяткуюць перамогу



Падчас паседжаньня



Сяргей Калякін, першы сакратар ЦК ПКБ



Сяргей Посахаў, прэзыдэнцкі дарадца



Міхаіл Сухінін, начальнік упраўленьня Мінюста

Днямі ў Менску ўлада правяла так званы "круглы стол" з прадстаўнікамі партыяў і грамадзкіх аб'яднаньняў, якія пагадзіліся прыняць удзел у маючых адбыцца парлямэнцкіх выбарах. Прапануемыя здымкі зробленыя падчас гэтае імпрэзы.

Фота IREX

Праграма тэлебачаньня з 31 ліпеня па 6 жніўня

•• Понедельник, 31 июля ••

Праграму тэлеканалаў мы друкуем на замову чытачоў. Гаспадары праграмы падаюць нам яе па расейскай. Рэдакцыя фізычна (па часе) не пасьпявае яе перакласьці. Просім разглядаць гэтыя старонкі як тэхнічна-службовы матэрыял, які ня мае дачыненьня да зьместу й характару нашай газэты.

БТ
6.30 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.20 Новости.
7.10 Доброе утро, Беларусь!
8.00 Резонанс.
8.45 Письменный экзамен по белорусскому (русскому) языку и литературе в высших учебных заведениях.
9.10 Потребительская корзина.
9.25 «Сегодня с вами...»
9.50 Здоровье. Тележурнал.
10.15 Мультфильм.
10.35 Теленавигатор.
11.10 «Все мои дети».
11.55 «Судьба человека».
12.25 Музыка без границ.
14.35 Док. фильм. «Молодые дарования. Саша Анисимов».
15.15 «Четыре танкиста и собака».
16.05 «А музыка звучит...»
16.35 Авто-парк.
16.45 Премьера песни.
17.10 Столица.
17.40 «Борисов. Лето 44-го». Телеочерк.
18.00 Сериал «Сити».
18.44 МСН.
19.15 Политические диалоги.
19.50 «Все мои дети».
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.35 Событие.
21.50 «Одиссея команды Кухто».
22.25 Комедия «Укол зонтиком».
23.50 Третий тайм.
0.30 Криминальная хроника.

ОРТ
15.55 «Вавилонская башня».
17.00, 23.20 Новости.
17.30 «Белый попугай».
18.15 Комедия «Нейлон 100%».
20.00 Время.
20.45 Сериал «Тысячелетие».
21.40 Эдвард Радзинский. «Гибель галантного века». Часть 1-я.
22.25 «Майк Хаммер: Час ведьм».
23.35 «Паранормальные явления. Закрытое досье».

РТР
7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Вести.
7.30 Семейные новости.
7.40, 8.20 Доброе утро, Россия.
7.50 Новости Москвы.
8.15 Черным по белому.
8.35 Мультсериал.
9.00 «Мануэла».
10.30 «Санта-Барбара».
16.30 Сам себе режиссер.
17.00 Сериал «Графиня де Монсоро».
18.00 «Комиссар Рекс».
19.35 Дежурная часть.
19.50 «Дикий ангел».
21.40 «Следствие ведут знатоки».
22.45 Ринг-2000.
23.55 «Футбол + ТВ».

НТВ
5.00 Сегодня утром.
7.55 «Неприкасаемые».
9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
9.25 «Любовь и тайны Сансет Бич».
11.00 Сегодня.
11.30 Вчера в «Итогах».
12.45 Куклы.
13.30 Криминал. «Чистосердечное признание».
14.00 «Голубое дерево».
15.35 Намедни-61.
16.30 Впрок.
16.40 Футбольный клуб.
17.40 Криминал.
18.40 Худ. фильм «Не могу сказать «прощай».
20.20 Совершенно секретно.
21.45 Тушите свет.
21.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
23.00 «Антропология».

КУЛЬТУРА
11.30, 13.30 Новости культуры.
11.40 «От зари до зари». Худ. фильм.
13.15 М.Равель. Вальс.
13.45 «Жил-был хомяк».
14.10 Хроника Большого театра.
14.40 Телеэнциклопедия.
15.00 Новости.
15.10 Мультфильмы.
15.55 На крыше с Автором.

«МОГИЛЕВ-1» НА БТ
13.10 Пунктир.
13.40 Видеодром.
14.00 Мультфильмы.

«МОГИЛЕВ-1»
8.00 Астро-дайджест.
8.10 «Саманта». Телесериал.
9.00 «Сейлормун снова с нами». Мультсериал.
9.20 «Воровка». Комедия.
16.30 «Таггерт». Телесериал.
17.15 Мультфильм.
17.30 «Мир дикой природы». Док. сериал.
17.55, 20.00 «Праздник в вашем доме».
19.00 Тяжелый день.
19.20 Телемагазин.
19.30 День области.
21.00 «Полеты во сне и наяву». Худ. фильм.
22.30 Астро-дайджест.
22.35 «В тесном контакте». Триллер.

2-Й КАНАЛ
7.00 «Энергетический завтрак».
8.10 Боевик «Правосудие Стилла».
10.10 Мультфильмы.
10.25 «Все в сад».
11.05 «Катастрофы недели».
15.00 ТВ на польском.
18.00 «Победоносный голос верующего».
18.30 Муз.антракт.
18.45 «Мадагаскар». Док. фильм.
19.10 Мультфильмы.
19.28 Прогноз погоды.
19.30 «Поздравления».
20.15 «В гостях у бабки Агапки».
20.30 «Поздравления».
21.20 Высокая мода.
21.30 «Все, о чем мы так долго мечтали». Худ.фильм.
23.05 Спорт. программа.

•• Вторник, 1 августа ••

БТ
6.30 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.50 Новости.
7.10 Доброе утро, Беларусь!
8.10 Политические диалоги.
8.40 Потребительская корзина.
9.10 «Такие симпатичные волки». Худ. фильм.
10.15 «На волне взаимопонимания».
11.10 «Все мои дети».
11.55 «Одиссея команды Кухто». Телеигра.
12.25 Третий тайм.
13.10 Песню берите с собой.
15.10 «Четыре танкиста и собака».
16.00 «От всего сердца».
17.10 Док. фильм. «Песня на всю жизнь».
17.40 «Я был ротным запевалой...» Телеочерк.
18.00 Сериал «Сити».
18.44 МСН.
19.15 Ток-шоу «Будни».
20.00 «Все мои дети».
20.47 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.35 Событие.
21.50 Детектив «Тот, кто нежнее».
23.20 Музыкальный салон.
0.00 Криминальная хроника.

ОРТ
8.00, 14.00, 17.00, 23.25 Новости.
8.15 «Вавилонская башня».
9.15 Пока все дома.
9.50 Колесо истории.
10.30 «Компьютерные войны».
13.30 «Вместе».
14.20 Мультсериал.
14.40 Царь горы.
15.10...До шестнадцати и старше.
15.45 Вкусные истории.
15.55 «Вавилонская башня».
17.30 Маски-шоу.
18.00 Комедия «Безумный день».
19.15 Жди меня.
20.00 Время.
20.45 «Угол атаки».
21.40 Эдвард Радзинский. «Гибель галантного века».
22.40 «Цивилизация».
23.15 «Служба новостей».

РТР
7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Вести.
7.30 Семейные новости.
7.40, 8.20 Доброе утро, Россия.
7.50 Новости Москвы.
8.15 Черным по белому.
8.35 Мультсериал.
9.00 «Мануэла».
10.30 «Санта-Барбара».
16.30 Сам себе режиссер.
17.00 «Графиня де Монсоро.
18.00 «Комиссар Рекс».
19.35 Дежурная часть.
19.55 «Дикий ангел».
21.40 «Следствие ведут знатоки».
23.20 Элитное кино. «Семь красавиц».

НТВ
5.00 Сегодня утром.
7.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
9.25 «Любовь и тайны Сансет Бич».
11.30 Комедия «В Москве проездом».
13.30 «Я и моя собака».
14.00 «Голубое дерево».
15.35 Намедни-62.
16.30 Впрок.
16.40 «Она написала убийство».
17.40 Криминал.
18.35 Детектив «Жертва коррупции».
20.20 «Один день».
21.45 Тушите свет.
21.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
23.00 «Антропология».

КУЛЬТУРА
11.30, 13.30 Новости культуры.
11.40 Классика немого кино. «Волжский бурлак». 1-я серия.
12.50 Док. фильмы.
13.45 «Жил-был хомяк».
14.10 «Сказки жизни». Художница Валерия Даувальдер.
14.40 Телеэнциклопедия.
15.00 Новости.
15.10 Мультфильм.

«МОГИЛЕВ-1» НА БТ
14.00 Тяжелый день.
14.20 «Фестиваль «Золотая пчелка».
14.45 Мультфильм.

«МОГИЛЕВ-1»
8.00 «Навіны раніцы».
8.10 «Саманта». Телесериал.
9.00 «Сейлормун снова с нами». Мультсериал.
9.25 «Полеты во сне и наяву». Худ.-фильм.
16.30 «Таггерт». Телесериал.
17.15 Мультфильм.
17.30 «Вольные сердца». Док. сериал.
17.55 «Праздник в вашем доме».
19.00 Бобруйский вариант.
19.20 Телемагазин.
19.30 День области.
20.00 «Праздник в вашем доме».
21.00 «Только ты». Телесериал.
21.50 Астро-дайджест.
21.55 «Поцелуй меня, Гвидо». Комедия.

2-Й КАНАЛ
7.00 «Энергетический завтрак».
8.10 Комедия «Кое-что о Марте».
10.00 Сериал «Воспоминания Шерлока Холмса».
11.00 «Морская полиция».
11.50 Телемагазин.
15.00 ТВ на польском.
18.00 «Победоносный голос верующего».
18.30 Мультфильм.
18.40 «Пляж» Телесериал.
19.23 Прогноз погоды.
19.25 «Поздравления».
20.58 Прогноз погоды.
21.00 «Крылья». 1 часть». Док. фильм.
21.25 Высокая мода.
21.35 Боевик «Мои счастливые звезды».
23.00 Спортивная программа.

•• Среда, 2 августа ••

БТ
6.30 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.15 Новости.
7.10 Доброе утро, Беларусь!
8.15 Сельчане.
8.40 Потребительская корзина.
9.10 Мультфильмы.
9.35 Око.
9.55 Компьютерный полигон.
10.15 Столичный хит.
11.15 «Все мои дети».
12.00 Ток-шоу «Будни».
12.45 «Поэт Герард Васильев».
13.15 Видимо-невидимо.
15.10 «Четыре танкиста и собака».
16.00 Мультфильмы.
17.10 Док. фильм. «Расти, мальчик, расти».
17.30 «Макаенка,9».
18.00 Сериал «Сити».
18.44 МСН.
19.15 Лотерея «Толока».
19.25 «Наши песни».
19.55 «Все мои дети».
20.42 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.35 Событие.
21.50 Футбол. Лига чемпионов. БАТЭ(Борисов) — «Хельсингборг»(Швеция).
23.45 Королевская охота.
0.25 Криминальная хроника.

ОРТ
8.00, 14.00, 17.00, 23.20 Новости.
8.15 «Вавилонская башня».
9.20 Здоровье.
9.50 Жди меня.
10.30 «Компьютерные войны».
13.30 «Вместе».
14.20 Мультсериал.
14.40 Зов джунглей.
15.10...До шестнадцати и старше.
15.45 Вкусные истории.
15.55 «Вавилонская башня».
17.26 Резерв 2.30.
17.30 Боевик «В зоне особого внимания».
19.30 «Диверсант N 1».
20.00 Время.
20.45 «Угол атаки».
21.40 Эдвард Радзинский. «Гибель галантного века». Часть 3-я.
22.40 А.Гордон. «Собрание заблуждений».
23.10 «Служба новостей».

РТР
7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Вести.
7.30 Семейные новости.
7.40, 8.20 Доброе утро, Россия.
7.50 Новости Москвы.
8.15 Черным по белому.
8.35 Мультсериал (США).
9.00 «Мануэла».
10.30 «Санта-Барбара».
16.30 Сам себе режиссер.
17.00 «Графиня де Монсоро».
18.00 «Комиссар Рекс».
19.35 Дежурная часть.
19.50 «Дикий ангел».
21.35 «Следствие ведут знатоки».
23.10 «Беги, чтобы спастись». Худ. фильм.

НТВ
5.00 Сегодня утром.
7.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
9.25 «Любовь и тайны Сансет Бич».
11.25 Худ. фильм «Порожний рейс».
13.30 «Итого».
14.00 «Голубое дерево».
15.35 Намедни-63.
16.30 Впрок.
16.40 «Она написала убийство».
17.40 Криминал.
18.35 Худ. фильм «Дело Румянцева».
20.20 «Криминальная Россия».
21.45 Тушите свет.
21.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
23.00 «Антропология».

КУЛЬТУРА
11.30, 13.30 Новости культуры.
11.40 Классика немого кино. «Волжский бурлак». 2-я серия.
12.30 Монологи о Рубене Симонове.
13.45 «Жил-был хомяк».
14.10 Игра на палитре в четыре руки.
14.40 Телеэнциклопедия.
15.00 Новости.
15.10 Мультфильмы.
15.40 Док. фильм.

«МОГИЛЕВ-1» НА БТ
14.25 Бобруйский вариант.
14.45 Мультфильм.

«МОГИЛЕВ-1»
8.00 «Навіны раніцы».
8.10 «Саманта». Телесериал.
8.55 «Сейлормун снова с нами». Мультсериал.
9.20 «Поцелуй меня, Гвидо». Комедия.
16.30 «Таггерт». Телесериал.
17.15 Мультфильм.
17.25 «Фестиваль воздухоплавания - 2000».
17.55 «Праздник в вашем доме».
19.20 Телемагазин.
19.30 День области.
20.00 «Праздник в вашем доме».
21.00 «Только ты». Телесериал.
21.50 Астро-дайджест.
21.55 Спорт планеты.

2-Й КАНАЛ
7.00 «Энергетический завтрак».
8.10 Триллер «Взрывной эффект».
10.10 Сериал «Вавилон-5».
11.00 «Морская полиция».
15.00 ТВ на польском.
18.00 «Победоносный голос верующего».
18.30 Муз.антракт.
18.40 «Крылья». 2 часть». Док. фильм.
19.05 Мультфильмы.
19.25 Прогноз погоды.
19.30 «Поздравления».
20.15 «В гостях у бабки Агапки».
20.30 «Поздравления».
21.20 Высокая мода.
21.30 Худ.фильм «Пока смерть не разлучит нас».
23.00 Спортивная программа.

•• Четверг, 3 августа ••

БТ
6.30 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.45 Новости.
7.10 Доброе утро, Беларусь!
8.15 «Сегодня с вами...»
8.40 Потребительская корзина.
9.10 «Блуждающие огоньки». Худ. фильм.
10.15 Мультфильм.
10.25 Зорная ростань.
11.15 «Все мои дети».
12.00 «Наши песни».
12.30 Док. фильм. «Молоко без бутылки».
13.13 Мелодрама «Впервые за мужем».
14.45 «Ромео и Юлия». Фильм-балет.
15.10 «Четыре танкиста и собака».
16.00 Мультфильмы.
16.40 «Тихо! Идет запись». Фильм-концерт.
17.10 Арсенал.
17.35 Усадьба.
18.00 «СПИД и наркомания».
18.20 Сериал «Сити».
18.42 МСН.
19.15 «Премьер-парад».
19.40 Телебарометр.
19.55 «Все мои дети».
20.42 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.35 Событие.
21.50 Боевик «Полицейские».
23.30 «Крок».
23.55 Криминальная хроника.

ОРТ
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Новости.
8.15 «Вавилонская башня».
9.15 Смехопанорама.
9.50 Человек и закон.
10.30 «Компьютерные войны».
13.30 «Вместе».
14.20 Мультсериал.
14.40 «100%».
15.10...До шестнадцати и старше.
15.45 Вкусные истории.
15.55 «Вавилонская башня».
17.30 «Каламбур».
18.00 Погода.
18.05 Худ. фильм «Тот, кто нежнее».
20.00 Время.
20.45 «Угол атаки».
21.40 Эдвард Радзинский. «Гибель галантного века». Часть 4-я.
22.40 Московский кинофестиваль в «Тихом доме».
23.10 «Служба новостей».

РТР
7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Вести.
7.30 Семейные новости.
7.40, 8.20 Доброе утро, Россия.
7.50 Новости Москвы.
8.15 Черным по белому.
8.35 Мультсериал.
9.00 «Мануэла».
10.30 «Санта-Барбара».
16.30 Сам себе режиссер.
17.00 «Графиня де Монсоро».
18.00 «Комиссар Рекс».
19.35 Дежурная часть.
19.50 «Дикий ангел».
21.40 «Следствие ведут знатоки».
23.20 Драма «Точка кипения».

НТВ
5.00 Сегодня утром.
7.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
9.25 «Любовь и тайны Сансет Бич».
11.25 Худ.фильм «Взрывоопасная женщина».
13.30 Путешествия натуралиста.
14.00 «Голубое дерево».
15.35 Намедни-64.
16.30 Впрок.
16.40 «Она написала убийство».
17.40 Криминал.
18.40 Худ. фильм «Леди Гамильтон: Между бесчестьем и любовью».
20.35 Профессия — репортер. Александр Зиненко.
21.45 Тушите свет.
21.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
23.00 «Антропология».

«МОГИЛЕВ-1»
17.00 Ток-шоу «Я сама».
17.55 «Праздник в вашем доме».
18.50 Мультфильм.
19.00 «Откровенно...».
19.20 Телемагазин.
19.30 День области.
20.00 «Праздник в вашем доме».
21.00 «Только ты». Телесериал.
21.50 Астро-дайджест.
21.55 «Вам и не снилось». Мелодрама.

2-Й КАНАЛ
7.00 «Энергетический завтрак».
8.10 Комедия «Палуковиль».
10.10 Сериал «Вавилон-5».
11.00 «Морская полиция».
11.50 Телемагазин.
15.00 ТВ на польском .
18.00 «Победоносный голос верующего».
18.30 «Охотники. Взгляд змеи». Док. фильм.
19.20 Погода.
19.25 «Поздравления».
20.58 Прогноз погоды.
21.00 «Охотник за маи-маи». Док. фильм.
21.23 Высокая мода.
21.35 Худ.фильм «Опасное трио».
22.55 Спортивная программа.

•• Пятница, 4 августа ••

БТ
6.30 Доброе утро, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 0.00 Новости.
7.10 Доброе утро, Беларусь!
8.10 Столица.
8.40 Потребительская корзина.
9.10 Мультиклуб.
9.40 «Блуждающие огоньки». Худ.-фильм.
10.45 Телебарометр.
11.10 «Все мои дети».
11.55 «Премьер-парад».
12.20 Сделано в Беларуси.
12.35 Усадьба.
13.15 Комедия «Волга-Волга».
15.10 Мультфильмы.
15.35 «Таежная нива».
16.10 «Риск-версия».
16.40 Телебарометр.
17.10 «А музыка звучит...»
17.40 Док. фильм. «Увлеченные парусами».
18.00 «СПИД и наркомания».
18.20 Сериал «Сити».
18.42 МСН.
19.20 Бездельник.
19.50 «Все мои дети».
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.35 Событие.
21.50 «Могилевская весна-2000». Гала-концерт артистов эстрады Беларуси и России.
0.10 Криминальная хроника.

ОРТ
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.35 Новости.
8.15 «Вавилонская башня».
9.20 А. Козакова в программе «Женские истории».
9.50 Клуб «Белый попугай».
10.30 «Компьютерные войны».
13.30 «Вместе».
14.15 Африканские приключения в фильме «Последний жираф».
15.55 «Вавилонская башня».
17.30 Джентльмен-шоу.
18.05 Человек и закон.
18.50 Поле чудес.
20.00 Время.
20.45 Детектив «Смерть за кулисами».
22.50 Триллер «Дом на холме».

РТР
7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Вести.
7.30 Семейные новости.
7.40, 8.20 Доброе утро, Россия.
7.50 Новости Москвы.
8.15 Черным по белому.
8.35 Мультсериал (США).
9.00 «Мануэла».
10.30 «Санта-Барбара».
16.30 Сам себе режиссер. Избранное.
17.00 «Графиня де Монсоро».
18.00 Сам себе режиссер.
18.25 «Вино-шоу-кур». Развлекательная программа.
19.30 «Елизавета: королева-мать, королева сердец». Премьера док. фильма.
19.50 «Дикий ангел».
21.40 Мелодрама «Мордашка».
23.20 Комедия «Вор, зашедший пообедать».

НТВ
5.00 Сегодня утром.
7.55 «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
9.25 «Любовь и тайны Сансет Бич».
11.25 Худ. фильм «Три толстяка».
13.30 Служба спасения.
14.00 «Голубое дерево».
15.35 Намедни-65.
16.30 Впрок.
16.40 «Она написала убийство».
17.40 Криминал.
18.40 Детектив «Пропавшие среди живых».
20.20 «Женский взгляд» .
21.45 Боевик «Крутой Уокер: правосудие по-техасски».
22.50 Криминальный фильм «Сошествие в ад».

КУЛЬТУРА
11.30, 13.30 Новости культуры.
11.40 Короткометражный худ. фильм.
12.20 Разбитая чашка от Кузнецова.
13.00 «Время музыки».
13.45 «Жил-был хомяк».
14.10 Художник и сказка.
14.40 Телеэнциклопедия.
15.00 Новости.
15.10 Мультфильмы.
16.00 Док. фильм.

«МОГИЛЕВ-1»
8.00 «Навіны раніцы».
8.10 «Саманта». Телесериал.
8.55 «Сейлормун снова с нами». Мультсериал.
9.20 «Вам и не снилось». Мелодрама.
16.30 «Из жизни женщин».
17.00 «За гранью возможного». Телесериал.
17.45 Мультфильм.
17.55 «Праздник в вашем доме».
19.20 Телемагазин.
19.30 Пунктир.
20.05 «Праздник в вашем доме».
21.00 «Только ты».
21.45 Астро-дайджест.
21.50 «Земля свободных». Боевик.

2-Й КАНАЛ
7.00 «Энергетический завтрак».
8.10 Худ. фильм «1969».
10.10 Сериал «Вавилон-5».
11.00 «Морская полиция».
15.00 ТВ на польском.
18.00 «Победоносный голос верующего».
18.30 Муз.антракт.
18.45 Сериал «Пляж».
19.30 «Поздравления».
20.15 «В гостях у бабки Агапки».
20.30 «Поздравления».
21.20 Высокая мода.
21.30 Вестерн «Быстрый и мертвый».
23.15 Муз. программа.

•• Суббота, 5 августа ••

БТ
7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.05 «Что случилось в зоопарке». Худ.фильм.
8.30 Усадьба.
9.00, 15.00, 19.00 Новости.
9.10 Потребительская корзина.
9.25 «Сегодня с вами...»
9.50 «Индаба». Сериал.
10.20 «Все нормально, мама!»
10.50 «Одиссея команды Кухто».
11.20 Компьютерный полигон.
11.40 «На хвалу пива».
12.00 Вершина мира.
12.25 Родовод.
12.55 Бон тон.
13.30 «На гребне волны».
14.15 МСН
14.30 Познай себя.
15.10 Олимп.
15.40 Ток-шоу «Будни».
16.25 АРТ-клуб.
16.55 Земляки.
18.00 Дзюдо. Международный турнир.
19.15 «Каждый где-то в чем-то чемпион». Шоу-программа чествования чемпионов 1999 года команды КВН БГУ.
20.45 Премьера песни.
21.00 Панорама.
21.50 «Христофор».
22.10 «Эмма». Мелодрама.
23.55 Видимо-невидимо.

ОРТ
7.00 Новости.
7.10 Слово пастыря. Митрополит Кирилл.
7.25 «Все путешествия команды Кусто».
8.20 Играй, гармонь любимая!.
8.50 «Ералаш».
9.00, 14.00, 17.00 Новости.
9.10 Смак.
9.30 Спасатели. Экстренный вызов.
10.00 «С легким паром!»
10.35 Утренняя почта.
11.05 Худ. фильм «Кто войдет в последний вагон».
13.05 В мире животных.
13.45 История одного шедевра. Русский музей.
14.10 «Горец».
15.00 Седьмое чувство.
15.40 Мультазбука.
16.10 Угадайка.
17.15 Банка комиксов.
17.40 Т. Окуневская в программе «Женские истории».
18.15 Комедия «Флаббер - попрыгунчик».
20.00 Время.
20.45 Комедия «На кого Бог пошлет».
22.15 Фильм «Воспитывая Риту».

РТР
7.00 Мультфильм.
7.10 Комедия «Филадельфийская история».
9.00 Доброе утро, страна.
9.45 «Сто к одному».
10.30 Сам себе режиссер.
11.00 «Друзья
11.35 Золотой ключ.
11.55 «Кинескоп». Об итогах XXII Московского кинофестиваля.
13.00, 19.00 Вести.
13.20 Кинокомедия «Зеленый огонек».
14.35 Док. фильм «Афон. Остров в житейском море».
15.00 Вечера в Политехническом.
16.00 Пресс-клуб.
17.00 Моя семья.
18.00 «Два рояля».
19.30 «Городок».
20.05 «Аншлаг» и К°.
21.05 Эротическая комедия «Колесо любви».
22.45 Триллер «Непристойное поведение».

НТВ
7.00, 9.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
7.15 Детектив «Пропавшие среди живых».
9.15 Криминал. «Чистосердечное признание».
9.40 «Экстремальные ситуации».
10.25 «Растительная жизнь».
11.25 Фантастический фильм «Супергерл».
13.40 «В нашу гавань заходили корабли».
14.45 Фитиль.
15.35 Намедни-66.
16.20 «Я и моя собака».
16.50 «Она написала убийство».
18.40 Худ. фильм «Завтрак у Тиффани».
21.45 «Неприкасаемые».
22.40 Боевик «Кровь героев».
0.40 Ток-шоу «Про это».

КУЛЬТУРА
9.05 «Аистенок».
9.30 Откуда музыка берется?
9.45 «Российский курьер».
10.25 Ортодокс.
10.50 «Орсон Уэллс. Человек и система».
11.15 «Мечта». Худ. фильм.
13.00 Парижский журнал. «Выстрел Горгулова».
13.30 Новости культуры.
13.45 Классический вестерн. «Состязание без правил».
14.40 Мультфильм.

«МОГИЛЕВ-1»
15.00 «Ни слова о футболе». Фильм-детям.
16.15, 18,30 «Праздник в вашем доме».
16.30 «Незаменимая профессия».
17.45 «Эко-Пойнт».
19.30 Телемагазин.
19.40 «Битлджюс». Комедия.
21.10 Видеодром.
21.35 «Чужая нация:темный горизонт».Фантастика.
23.05 Астро-дайджест.
23.10 «Искусство любви».Мелодрама.

2-Й КАНАЛ
7.00 «Энергетический завтрак».
7.35 Дорожный патруль.
7.45 «Про любовь».
8.15 Диск-канал.
8.50 «Бис».
9.30 Филипп Киркоров.
10.20 «Как стать звездой?»
10.55 «Пальчики оближешь».
11.25 «Без вопросов».
12.00 Новости.
12.15 «Мое кино».
13.55 «Наши любимые животные».
14.30 «Х-ФАКТОР».
15.10 Мультфильмы.
15.25 СВ-Шоу.
16.25 Музыкальная пауза.
16.35 Сериал «Просто Зануда».
17.00 «Поздравления».
18.00 «Благая весть с Риком Реннером».
18.30 «Поздравления».
19.30 Худ.фильм «Путь в Сатурн».
20.50 Мультфильм.
21.10 Высокая мода.
21.20 Комедия «Успеть до полуночи».
23.20 Муз. программа.

•• Воскресенье, 6 августа ••

БТ
7.00 Доброе утро, Беларусь!
8.00 Мультсериал.
8.30 Здоровье. Тележурнал.
9.00, 15.00 Новости.
9.10 Потребительская корзина.
9.25 «Вас вызывает Спортландия».
10.15 «Индаба».
10.40 Туробъектив.
11.00 «Все нормально, мама!»
11.30 «Премьер-парад».
11.55 Арсенал.
12.20 Королевская охота.
12.50 «На волне взаимопонимания».
13.35 «На гребне волны».
14.20 МСН.
14.35 Сельчане.
15.10 Зорная ростань.
15.40 «Сегодня с вами...»
16.05 Дзюдо.
16.45 «Наши песни».
17.15 Теленавигатор.
17.35 Банка комиксов.
18.00 Муз. фильм. «Ах, водевиль, водевиль...».
19.05 «Судьба человека».
19.35 Стадион.
20.00 Резонанс.
20.55 Ток-шоу «Карамболь».
21.30 Драма «Королевская милость».
23.20 Футбол. «Гомель» — «Динамо» (Минск). 2-й тайм.
0.10 Акколада.
0.40 Авто-парк.

ОРТ
7.00 Новости.
7.10 Армейский магазин.
7.40 «Дисней-клуб»: «Аладдин».
8.10 Утренняя звезда.
9.00, 14.00, 17.00 Новости.
9.10 «Непутевые заметки».
9.30 Пока все дома.
10.05 «Альф».
10.35 Здоровье.
11.05 Худ. фильм «Колдунья».
12.55 Фильм «Железное сердце».
13.30 История одного шедевра. Русский музей.
14.10 «Горец».
15.00 Возможно все!.
15.20 «Дисней-клуб».
16.10 Авторская программа Эльдара Рязанова «Сегодня с вами я, цыгане..».
17.15 Смехопанорама.
17.50 «Ералаш».
18.00 Концерт, посвященный Дню железнодорожника.
20.00 Время.
21.00 Детектив «Неукротимый».
23.10 Время футбола.
23.55 Худ. фильм «Сердце тьмы».

РТР
7.00 Мультфильмы.
7.25 Папа, мама, я — спортивная семья.
8.20 «Устами младенца».
8.50 Доброе утро, страна.
9.30 «Аншлаг» и К°.
10.30 «Городок».
11.00 Русское лото.
11.40 Благотворительная акция . «Чужого горя не бывает».
13.00, 19.00 Вести.
13.20 Диалоги о животных.
14.20 Планета Земля.
15.15 Комедия «Не будите спящую собаку».
17.25 Комед. боевик «Полицейская история».
19.35 Комедия «Любовь зла».
21.05 Муз. комедия «Виктор/ Виктория».
23.25 «50 лет на двоих». Концерт групп «Машина времени» и «Воскресение».

НТВ
7.00, 9.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
7.15 «Голубое дерево».
8.10 «Неприкасаемые».
9.20 Путешествия натуралиста.
9.50 «Женский взгляд».
10.25 «Полундра».
11.30 Служба спасения.
12.00 Худ. фильм «Еще один мужчина, еще один шанс».
14.35 Мультфильм.
15.25 Большие родители.
16.00 Независимое расследование.
16.50 «Она написала убийство».
18.40 Боевик «Вне закона».
20.45 «Куклы».
21.45 «Неприкасаемые».
22.45 Крим. комедия «Побег в теплые края».

КУЛЬТУРА
9.05 «Аистенок».
9.30 Откуда музыка берется?
9.45 «Принцесса на горошине». Худ. фильм.
11.10 Мой цирк.
11.35 Экспедиция «Чиж».
12.00 «Консилиум».
12.25 Док. фильм.
13.30 Новости культуры.
13.45 Классический американский вестерн «Ангел и злодей».

«МОГИЛЕВ-1»
15.00 «Терра икс». Док. сериал.
15.30 «Новые приключения гномов». Мультсериал.
16.00 «Золотой ключик». Фильм-детям.
17.15 Мультфильм.
17.35 Стильное шоу «Фасон».
18.05 «Эко-Пойнт». .
18.45 Телемагазин.
19.00 «Код «Омега»». Триллер.
20.40 Астро-дайджест.
20.45 «Однажды вечером». Шоу.
21.30 «Что достает Гилберта Грейпа». Драма.

2-Й КАНАЛ
7.00 «Энергетический завтрак».
7.20 Дорожный патруль.
7.45 Мультфильм «Сказание про Игорев поход».
8.15 «Амба-ТВ».
8.45 «Ле-Go-Go».
9.20 Стильное шоу «ФASOН».
9.55 «Все в сад!».
10.15 «Фактор успеха».
10.45 «Шоу Бенни Хилла».
11.50 Телемагазин.
12.00 Канон.
12.25 Дорожный патруль. Расследование.
12.50 Комедия «Девушка спешит на свидание».
14.10 «Вы-Очевидец».
15.05 Сериал «И снова 33 квадратных метра».
15.40 «О.С.П.-лучшее».
16.10 Катастрофы недели.
17.00 «Поздравления».
18.00 Джойс Майер. «Жизнь в слове».
18.30 «Поздравления».
19.30 Худ.фильм «Конец Сатурна».
21.05 Высокая мода.
21.10 Аль Пачино в фильме «Запах женщины».
23.40 Муз. программа.

ГОЛАС ГЕРОЛЬДА

На тое й перамога, каб вяртацца дамоў

...Ці былі вы калі-небудзь у сваім ціхаплынным, як беларускія рэчкі, жыцьці на сапраўднай бітве? Ці чулі яе рэальныя гукі – стрэлы гарматаў, лязгат зброі і дасьпехаў, іржаньне нястрыманых коней, адчайныя крыкі ваяроў? Ці ўдыхалі на поўныя грудзі паветра, напружанае чаканьнем пераможнага зыходу?.. Калі не – вы ня чулі голасу Герольда. Я паспрабую пра яго распавесьці, бо чула й бачыла.

Тое адбылося 15 ліпеня 2000 г. на полі, што ляжыць блізу колішняй вёскі Грунвальд, непадалёк ад былой прускай мяжы. У полі, якое амаль 600 гадоў таму было палітае крывёю палякаў, ліцьвінаў і, зразумела, нямецкіх крыжакоў падчас знакамітай бітвы, што адбылася тут у ліпені 1410 году. Злучаныя сілы пад камандаваньнем Польскага караля Ягайлы і Вялікага князя Вялікага Княства Літоўскага Вітаўта біліся зь нямецкімі крыжакамі, якімі кіраваў Вялікі магістар Тэўтонскага ордэну Ульрык фон Юнгінген. Тое была бітва стагодзьдзя, перамога ў якой усходніх харугваў назаўсёды спыніла нямецкія і прускія напады на Польшчу ды Вялікае Княства...



З таго часу Дзень Грунвальда лічыцца сьвяточным днём польскай гісторыі, а ў нас абмінаецца, хаця менавіта Грунвальд (у беларускіх летапісах – Дуброўна) выявіў самастойнасьць беларускіх земляў, гераізм нашых ваяроў пад бел-чырвона-белымі сьцягамі і спраўдзіў, хаця й ня ўсе, надзеі на абсалютна самастойнае існаваньне ўласнай дзяржавы.

Сёлета на сьвяткаваньні і падчас баявога пастраеньня на полі беларускіх палкоў я адразу пазнала знаёмыя постаці ваяроў магілёўскага Рыцарскага клюбу "Барысфен". Упершыню шасьцёра нашых рыцараў пад пяшчотным наглядам адной Дамы-прыгажуні выправіліся ў няблізкі шлях – за славай, за ўлюбёным дзявочым поглядам, за праверкай на трываласьць і сілу. Нястомныя вандроўнікі рушылі ў новы паход, на Грунвальд, не пасьпеўшы перавесьці дух ад рыцарскіх турніраў пад Навагрудкам *(гл. "ТМ" №27)*. Але такое яно, рыцарскае жыцьцё, якое падначальваецца толькі клічу баявой трубы. Ізноў непаддымныя з-за дасьпехаў заплечнікі, ізноў дарога ў няўтульных аўтобусах і дзяшовых вагонах (Магілёў-Менск-Горадня-Брузгі-Беласток-Ольштын-Грунвальд), ізноў кароткі і чуйны сон практычна пад адкрытым вільготным небам.

Затое з раніцы над Грунвальдам блiснула сонца, усё навокал напоўніла і наталіла сьвяточная атмасфэра, музыка. Прагучалі вітальныя словы польскіх афіцыйных чыноў. Адбылася дэманстрацыя моцы цяперашняга Войска Польскага з палётамі гелікоптэраў і скокамі праз хвіліну гатовымі да бою на зямлі парашутыстамі. А 14-й гадзіне апоўдні пачалося сярэднявечнае дзейства. Ад шматлікіх намётаў у цэнтар Поля пацягнуліся апранутыя ў адпаведнае ваярскае адзеньне цяжкія і лёгкія тагачасныя жаўнеры пад рознакаляровымі харугвамі ўсёй Заходняй і Ўсходняй Эўропы ў суправаджэньні (да дазволенага месца) сваіх Дамаў у прыгожых сукенках сярэднявечнага крою. На вялікую далячынь ад Поля, дапятаючы да ўсіх пагоркаў, дзе разьмясьцілася незьлічоная колькасьць гледачоў, чуваць глумачэньні адмысловага дыктара, які нястомна камэнтуе "o co cho dzi". Нарэшце набліжаюцца крыжацкія палкі на чале з фон Юнгінгемам. Яны выглядаюць бясконцым, а таму жахлівым і палохаючым жалезным ланцугом, і здаюцца непераможнымі. Раптам выявілася, што побач з крыжакамі выстройваюцца шэрагі лучнікаў і лучніц (!), гатовых па аднаму погляду Магістра закідаць усё супрацьстаўшае войска стрэламі, ад якіх няма дзе схавацца. За імі – гарматы, якія толькі й чакаюць загаду выбухнуць у бок усходніх палкоў распалёнымі снарадамі. Напружаньне перад бойкай нарастае штохвілінна, яно фізычна напаўняе паветра і зямлю. А дзе ж нашы, дзе "барысфенаўцы"?.. А, вунь яны, на супрацьлеглым баку поля ля баявога шатра, упрыгожанага польскім гербам. А зусім блізка – кароль Ягайла, верхам на кані, павольна рухаецца насустрач крыжацкаму войску, каб прыняць баявы выклік.

...Відаць, час супакоіцца самой і супакоіць чытачоў. На цяперашніх Грунвальдзкіх бітвах замежныя каманды падзяляюцца такім чынам, каб ня выклікаць міжнародных канфліктаў. Таму ўрэшце ўсе "б'юцца" са сваімі: палякі з палякамі, беларусы зь беларусамі, немцы зь немцамі, літоўцы зь літоўцамі. Усё ўлічана ў сцэнары, усё падначальваецца гістарычнай праўдзе за выняткам ахвяраў, раненьняў і няшчасных выпадкаў – іх тут няма! Хаця ўсё праходзіць па-сапраўднаму: стрэлы гарматаў, дым, коні, удары ў кальчугу, роскат дасьпехаў, крыкі. Магчыма, шмат тысячаў гледачоў, што таксама крычаць, жлукчуць піва, паядаюць гамбургеры, перажываюць за сваіх і шлюць праклёны "ворагам", гледачы, якіх ня можа перакрыць нават нястомны дыктар, – сапраўды ўсё прымаюць за чыстую манэту, бо настолькі яскрава, пераканальна і прыгожа выглядае ўсё гэтае дзейства, ажыўшае на іхных вачах на гістарычным полі пасьля амаль шасьці прамінулых стагодзьдзяў... Не ўяўляю сабе, якой павінна быць рэпарцёрская асадка, каб усё гэта адэкватна і поўна перадаць на паперы – таму замаўкаю пра Бітву (лепш угледзіцеся ў фотаздымкі зь месца падзеі). Адное, праўда, яшчэ дадам: нашаму "барысфенаўскаму" князю Паўлу (у жыцьці Паўлу Пастухову) выпала скрасьціць свой меч зь мячом "самога фон Юнгінгема", што дазволіла яму прадэманстраваць лепшыя якасьці высакародзтва, адчайнасьці і мужнасьці.

Пад канец Грунвальда пайшоў моцны дождж, аднак ніхто з гледачоў, не гаворачы пра ўдзельнікаў бітвы, не пахіснуўся. А як толькі бітва была завершаная, гледачы пачалі літаральна ганяцца за рыцарамі, – крыжакамі, ліцьвінамі, каб толькі заманіць іх пад свае фотаапараты. Я пабегла, вядома, да сваіх, каб расцалаваць усіх рыцараў – жывых, стомленых, шчасьлівых.

А тым часам на полі нядаўняй бітвы распачалося людзкае гуляньне. Аднекуль зьявіліся гандлёвыя шапікі, у якіх, здаецца, было ўсё, што толькі можна назваць сувэнірам. Аднак засмуціла тое, што не было нічога, што напаміняла б пра самую ліцьвінскую наяўнасьць і беларускі ўдзел у Грунвальдзе (у многім, дарэчы, згодна гісторыі, вызначальны). Давялося на гэтую тэму "шчыра пагутарыць" з адным гандляром, які наступным разам абяцаў улічыць гэтую відавочную несправядлівасьць. А калі ўдалося ўсё ж набыць (з рук, як тое кажуць) у госьця зь Літвы "Пагоню" з надпісам "Грунвальд-2000", настрой ізноў палепшыўся. А дома, куды мы вярнуліся праз суткі, ён стаўся яшчэ лепшым, бо нідзе не пачуваеш сябе так добра, як у родным куце...

Яна ЛЕТАПІСЕЦ
Малюнак і фота аўтара

ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ

...зь Бялынічаў

Усё меней знаходзіцца жадаючых працаваць у сельгасвытворчасьці. Яно і ня дзіўна: каго могуць прывабіць жабрацкія заробкі, цяжкія ўмовы працы, фактычная адсутнасьць выходных?

Моладзь шукае сабе занятку ў горадзе, а на вёсцы застаюцца тыя, каму блізка да пэнсіі, хто па нейкіх прычынах ня здольны да іншае працы. Таксама стараюцца падоўгу не затрымлівацца ў вёсцы выпускнікі ВНУ і сярэдніх навучальных установаў. Напрыклад, на сёньняшні дзень вакантнымі ў аграпрамысловых гаспадарках раёну застаюцца 64 пасады спэцыялістаў, у тым ліку 22 – галоўныя. Найбольш востры дэфіцыт агрономаў, вэтэрынарных дактароў, заатэхнікаў, інжынэраў. Існуюць праблемы і з адукацыйным узроўнем тых спэцыялістаў, хто працуе цяпер у сельскіх гаспадарках раёну. З 456-ці маюць вышэйшую адукацыю 124 чалавекі, сярэднеспэцыяльную – 238. Астатнія – гэтак званыя практыкі. Не хапае ў нас на вёсцы й кадраў масавых прафэсіяў – 42 жывёлаводаў, 124 мэханізатары, 25 кіроўцаў, 15 сьлесараў. Агулам – 243 работнікаў на 18 калгасаў і саўгасаў.

22,2% ад агульнага тавараабароту раёна складаюць рэалізаваныя насельніцтву за 6 месяцаў году алькагольныя напоі – на 384,6 мільёна рублёў.

Гэта больш за аналягічны леташні паказчык на 2,1%. І гэтая лічба ахоплівае толькі афіцыйна ўлічаныя прадпрыемствы. Калі мець на ўвазе агульную колькасьць насельнікаў, то кожны жыхар, пачынаючы ад бяззубага дзеда й заканчваючы немаўляткам (ці – наадварот) патраціў на гарэлку больш як па 14 тысячаў рублёў. Між тым, сярэднемесячны заробак у раёне з пачатку года склаў 28666 рублёў – больш як на 10% меней за разьлічаны Міністэрствам працы Беларусі мінімум сямейнага спажывецкага бюджэту.

...з Горак

У раёне прайшла бура. На мэтэастанцыі была зафіксаваная хуткасьць ветру 31 м/с, але гэта быў не эпіцэнтар. Урон склаў больш за 20 млн. рублёў.

Пашкоджаныя дахі дамоў, лініі электрапэрадач, на некалькі дзён без электрычнасьці засталіся фэрмы, нават цэлыя вёскі й гарадзкія кварталы. Некалькі чалавек з пашкоджаньнямі рознай цяжкасьці былі шпіталізаваныя. Не абышлося й без града. Вялізныя градзіны ў 10 см дыямэтрам важылі па 700-800 грамаў . У вёсцы Камаровічы зьнесеныя дахі з 16 дамоў, зьнішчаны бярозавы гай каля школы ў вёсцы Панкратпіка. Таксама было некалькі выпадкаў марадзёрства.

Вельмі актыўна ідзе ў нас падрыхтоўка да Ўсебеларускага Зьезду.

Прыкладна дзесяць грамадзкіх арганізацыяў і творчых калектываў вылучылі сваіх кандыдатаў на гэтае мерапрыемства. Галоўным сказам на дарогу дэлегатам быў заклік: "Абараніце Незалежнасьць Беларусі!"

Нашыя студэнты, пад пільным кіраўніцтвам працаўнікоў горацкага батанічнага сада, упрыгожваюць акадэмічны гарадок да прыезда Лукашэнкі (2 жніўня).

А ў горадзе прайшла "другая бура" – выстрыглі ўсе дрэвы, што нават цяжка знайсьці цень. Кажуць, што гэта перасьцярога ад нейкіх снайпэраў падчас прыезду вядомага былога завочніка акадэміі.

Пры райвыканкаме створаныя 8 інфармацыйных групаў. Аналагічныя групы ёсьць пры сельскіх выканаўчых камітэтах і ў працоўных калектывах.

Але напружанасьць і незадаволенасьць уладамі сярод жыхароў раёна ўсё роўна расьце. На дапамогу да раённых палітрукоў кожную другую сераду месяца прыяжджае абласная нфармацыйная група. Плянуецца ідэалягічная прамыўка мазгоў зьбяднелага насельніцтва раёна па Выбарчаму кодэксу РБ.

Наш раён – памежны з Расеяй, але мяжы амаль што няма.

Усё часьцей прыходзіцца чуць пра крадзеж кароў і коней у "прыгранічнай зоне". І гэта не зьдзіўляе: ўсяго праз некалькі кілямэтраў, на расейскай тэрыторыі ёсьць шмат прыватных мясабойняў. Бізнэс ясны: "Карова ці конь – грошы". Браты-славяне тут хутка разумеюць адзін аднаго.

Віктар КАРАЛЬКОЎ

...з Крычава

Менш за месяц быў беспрацоўным былы намесьнік старшыні райвыканкама па сацыяльных пытаньнях тав. Ляпешка.

Нагадаем, што гэты высокапастаўлены чыноўнік быў вымушаны звольніцца ў сувязі з даволі працяглым і неабгрунтаваным нявыхадам на працу пасьля Радаўніцы і Дня перамогі над фашыстоўскай Нямеччынай. Зараз ён зноў працуе на "ніве кіраваньня" – звычайным работнікам аддзелу інфармацыі. Гэтую пасаду яму прадставіў той самы старшыня райвыканкама, які і звольніў тав. Ляпешку.

Усім вядомая старая аксыёма: "Новая мятла мяце па-новаму". Гэта тычыцца і Крычава, бо тут зусім нядаўна зьявілася "новая мятла" – новы старшыня райвыканкаму.

Неадкладна пасьля ўступленьня на пасаду Іван Іванавіч Пракопаў распачаў спробы штосьці рабіць для паляпшэньня справаў у сельскай гаспадарцы раёну, якую ўшчэнт разбурыў ягоны папярэднік, што пайшоў на павышэньне ў аблвыканкам.

Пачаліся амаль штодзённыя паездкі, у суправаджэньні высокіх сельскагаспадарчых чыноўнікаў, па калгасах і саўгасах з мэтаю выяўленьня недахопаў й іхняга хуткага выпраўленьня. У калгасе "Вялікі кастрычнік" аказаўся нявычашчаным камбайн – пачысьціць яго тэрмінова! Але не атрымалася! У гаспадарцы, дзе заробкі не выплочваюць вось ужо некалькі месяцаў, мала зьвяртаюць увагі на ўказаньні нават такога вялікага начальніка. Камбайн так і застаўся брудным.

Раззлаваўся Іван Іванавіч, склікаў тэрміновую нараду і з усёй моцы загадаў вычысьціць-такі камбайн. А начальнік райсельгасхарчу тав. Белянкоў нават вызначыў тэрмін – да раніцы. Хто ведае, можа й сапраўды пачысьцяць тэхніку...

Лявон СЬВЕЦІК

ПАМЯЦЬ. ГІСТОРЫЯ. 1941-1945

Жыцьцё пад немцам

(Працяг. Пачатак у №№23,24,26).

Пра Мікалая Лявонцьевіча Сьцяпанава зьвестак няшмат. Нарадзіўся ён у 1896 годзе. Месца нараджэньня пакуль што дакладна вызначыць не атрымалася. Адсюль блытаніна зь яго нацыянальнасьцю, у адным дакумэнце ён пазначаны як рускі. Да вайны М.Сьцяпанаў працаваў доктарам у Магілёве, па спэцыяльнасьці быў оталярынголягам (вуха-горла-нос). У 1942-43г.г. зь ім жыла жонка Ірына і 15-гадовая дачка Алёна. Недастатковасьць інфармацыі выклікана тым, што да значнай часткі справаў фондаў архіву дасьледчыку доступ абмежаваны.

У пэўнай літаратуры Сьцяпанаў падаецца як чалавек, які выдаў нямецкім акупантам ваенных дактароў у 1941 годзе. Апошнія дапамагалі ўцякаць з шпіталю раненым савецкім ваеннапалонным. Не абвяргаючы гэтае сьцьверджаньне, хачу адзначыць, што на той час быў яшчэ адзін Сьцяпанаў – Аляксандар, нэўрапатоляг, галоўны доктар гарадзкой паліклінікі.

Зь лета 1941 г. па кастрычнік 1943-га М.Сьцяпанаў кіраваў Мэдыка-санітарным аддзелам Магілёўскай гарадзкой управы, а з траўня па кастрычнік 1943г. адначасна ён быў дырэктарам Мэдыцынскага інстытута. Пры ягоным подпісы заўжды прысутнічае прыстаўка – доктар, верагодней за ўсё, ён меў навуковую ступень кандыдата мэдыцынскіх навук.

У архіве маецца шмат дакументаў аб тым, што Мікалай Сьцяпанаў, дзякуючы сваёй пасадзе, выратаваў у 1942 годзе з палону на волю доктара, доктара-хірурга, чатырох рабочых сьлесароў і інш. Таксама займаўся пытаньнямі забесьпячэньня кадрамі ўстановаў аховы здароўя, знаходзіў для іх інструмэнтар, перавязачны матэрыял, лекаваў дзетак (была арганізавана і працавала малочная кухня для немаўлятак), займаўся ацяпленьнем, рамонтам, набыцьцём дроваў для дзіцячых дамоў, садкоў і ясьляў, займаўся прафіляктыкай і лякалізацыяй эпідэміяў, накіроўваў мэдыцынскіх работнікаў па акрузе на збор лекавых расьлін і г.д. Па яго ініцыятыве ў траўні 1942 года прайшла навуковая канфэрэнцыя дактароў пры хірургічным аддзяленьні Магілёўскай гарадзкой больніцы.

У выніку ягонай дзейнасьці і працы ўстановаў аховы здароўя нашага гораду ў другой палове 1942г. удалося дасягнуць вельмі нізкага ўзроўню захворваньняў – 7,9 на 10000 чалавек у месяц.

З студзеня 1943 года Сьцяпанаў зьяўляўся сябрам праўленьня Беларускай народнай самапомачы ў Магілёве.

Мікалай Лявонцьевіч вельмі сур'ёзна ставіўся да пытаньня адкрыцьця ў Беларусі Мэдыцынскага інстытуту. Да "Запіскі" ён прыклаў сьпіс (на нямецкай мове) асобаў, якія працавалі ў горадзе й мелі адукацыю па 3-4 курсы розных мэдыцынскіх інстытутаў. І менавіта яны, у першую чаргу, маглі стаць студэнтамі будучага інстытута. У Бабруйскай газэце "Новый путь" ад 26.05.43г. паведамлялася, што ў мэдінстытуце будуць 3-ці і 4-ы курсы. Але ў архіве маецца цікавы дакумэнт – заява. Вось яна:

"Дырэктару Мэдыцынскага інстытуту

Начальніку Мэдыка-санітарнага аддзела

Доктару Сьцяпанаву

ад Прылепавай Клаўдзіі студэнткі V курса".

Такім чынам, магчыма зрабіць выснову, што набор быў зроблены на трэці, чацьверты і пяты курсы. Пакуль што ня вызначана, зь якіх гарадоў і мястэчак прыязджалі абітурыенты. Дакладна вядомыя прозьвішчы толькі некалькіх студэнтак: Русецкая Яўгенія, Ашман Вера, Тадэуш Ніна, Прылепава Клаўдзія.

Выкладалі ў інстытуце, акрамя самога Сьцяпанава, былы санітарны доктар Магілёва (1941-42г.г.) Васіль Іванавіч Дурыхін, М.Сакалова, Марыя Андрэеўна Герасімовіч. Іншых пакуль вызначыць не ўдалося. Наогул, мэдыкі, а іх было 44 дактары і 120 чалавек малодшага пэрсаналу, адыгрывалі значную ролю ў Магілёве падчас гітлераўскай акупацыі. Доктар Філіцын доўгі час быў бургамістрам горада. Дарэчы, цяпер у Магілёўскім мэдыцынскім вучылішчы маецца грамадзкі музэй, зроблены яшчэ ў 80-я гады. І там сярод партрэтаў былых выкладчыкаў вучылішча знаходзяцца і выявы тых, хто лекаваў людзей пад нямецкай акупацыяй: Філіцын, Сакалова, Францыска Ляховіч (дырэктарка аптэкі) і г.д.

Заняткі ў інстытуце праводзіліся ў старажытным будынку фэльчарска-акушэрскай школы (перад вайной Мэдыка-Фармацэўтычны палітэхнікум), які захаваўся да нашых дзён (гл. фота).

У кастрычніку 1943г., у сувязі з пачаткам прыходу Чырвонай Арміі ўва ўсходнія раёны Беларусі, распачынаецца масавая эвакуацыя ўсіх установаў з Магілёва. Прыпыніў сваю працу ў горадзе і Мэдыцынскі інстытут. Ён быў эвакуяваны ў Новую Вілейку. 10 чэрвеня 1944 года адбыўся першы і апошні выпуск – 32 чалавекі. У 1944-45г.г. інстытут працягваў працу ў Нямеччыне.

Ніжэй прапаную чытачам поўны тэкст сакрэтнага дакумента нашай ваеннай гісторыі ў маім перакладзе на беларускую.

Дзяржаўны архіў Магілёўскай вобласьці

Ф.271, вопіс 1, справа 22, аа.19, 19 адв, 20; люты 1942г.

"Дакладная запіска.

Па пытаньню: адкрыцьця ў горадзе Магілёве (Беларусь) Мэдыцынскага факультэта.

Неабходнасьць і магчымасьць адкрыцьця ў горадзе Магілёве Мэдыцынскага факультэта абгрунтоўваецца наступнымі падставамі:

І. У вызваленых Усходніх вобласьцях прыблізна 70% дактароў былі габрэямі і толькі 30% былі рускія. *(Хутчэй за ўсё мелася на ўвазе – "не габрэі" – І.П.)*

З рускіх дактароў значная частка загінула ў выніку вайны ці выбыла з службовага строю.

Такім чынам ужо ў цяперашні час у некаторых вызваленых вобласьцях маецца недахоп дактароў. Гэты недахоп у значнай ступені будзе адчувальным, калі спатрэбіцца частку дактароў, напрыклад зь Беларусі, перавесьці на працу ў зноўку вызваленыя ад бальшавікоў вобласьці.

Значны працэнт між рускіх дактароў складаюць жанчыны-урачы, гэтую абставіну таксама неабходна ўлічыць пры ацэнцы агульнай колькасьці дактароў і неабходнасьці яе папаўненьня, бо жанчыны-урачы як паказаў вопыт у СССР і ў цяперашнюю вайну, усё ж ніяк ня могуць быць прыраўнянымі да мужчын па цэламу шэрагу агульнавядомых асаблівасьцяў.

Для абучэньня доктара патрэбна ня менш пяці год, адпаведна ўжо цяпер зьяўляецца неабходным вырашэньне пытаньня аб падрыхтоўцы дактароў.

II. Арганізацыя Мэдыцынскага факультэта ў горадзе Магілёве будзе мець глыбока палітычнае значэньне ў атмасфэры цяперашняй вызваленчай вайны ад іуда-бальшавізма.

Зь іншага боку гэта будзе важным яшчэ і таму, што канчаткова падпарадкуе розум моладзі ідэі вызваленьня Расеі ад іуда-бальшавізма і дасьць цудоўнае выйсьце энэргіі моладзі, якую ў сьценах Мэдыцынскага факультэта можна будзе выхаваць адпаведным чынам у духу таго Вялікага Акта вызваленьня, які дадзены нам Вялікай Нямеччынай.

III. Найбольш падыходзячым горадам для арганізацыі Мэдыцынскага факультэта на тэрыторыі Беларусі зьяўляецца горад Магілёў, як найбольш аддалены ад вайны. Тым болей, што ў горадзе Магілёве захаваліся амаль цалкам лячэбныя ўстановы.

Так, напрыклад, гарадзкая больніца, цалкам абсталяваная, можа разгарнуць да 500 ложкаў, бо валодае дастатковай колькасьцю бялізны, гаспадарчага інвэнтару, інструмэнтарыя і прадметаў догляду за хворымі, з цудоўнай клінічнай лябараторыяй і рэнтгенкабінэтам дыягнастычным і лячэбным, і спэцыяльнай заляй для паталяга-анатамічных разразаньняў.

Больніца ў цяперашні час мае ўсе клінічныя аддзяленьні:

1. Хірургічнае. 2. Тэрапэўтычнае. 3. Дзіцячае. 4. Нэрвова-псыхіятрычнае. 5. Інфэкцыйнае. 6. Акушэрска-гінекалягічнае. 7. Вочнае. 8. Вушное. 9. Скура-вэнэрычнае.

У больніцы працуюць у сучасны момант 24 дактары, зь якіх 4 дацэнты (хірург, тэрапэўт, нэўрапатоляг, паталяга-анатам) і 6 дактароў спэцыялістаў з унівэрсытэцка-клінічнай падрыхтоўкай у якасьці асыстэнтаў (вушны ўрач, вочны, вэнэроляг, 2 хірурга і гінэколяг).

У горадзе Магілёве акрамя таго маецца выдатна абсталяваная паліклініка (вялікі 3-х павярховы будынак) з кабінэтамі па ўсім спэцыяльнасьцям з рэнтгенкабінэтам і лябараторыяй, уключаючы ў сябе нават скура-вэнэрычнае аддзяленьне і асобна сухотны дыспансэр з асобным рэнтгенкабінэтам. У паліклініцы працуюць 18 чалавек дактароў і акрамя таго некаторыя з больнічных дактароў як кансультанты.

У гарадзкой больніцы маецца багатая навукова-мэдыцынская і вучэбна-мэдыцынская бібліятэка, а таксама захавалася цалкам бібліятэка былой Магілёўскай фэльчарскай школы.

Будынак фэльчарскай школы з інтэрнатам для студэнтаў непасрэдна па суседзтву прылягаюць да гарадзкой больніцы і захаваліся цалкам. Таксама захавалася шмат вучэбных дапаможнікаў фэльчарскай школы, якія назапашваліся на працягу апошніх 80 год і могуць быць у значнай частцы выкарыстаныя на Мэдыцынскім факультэце.

І ўрэшце рэшт, у горадзе Магілёве ўжо арганізаваны бактэрыялягічны інстытут пад кіраўніцтвам дацэнта-бактэрыёлага, маючага практычную задачу па вырабу лячэбных і прафілактычных сываратак і вакцын.

Пры арганізацыі Мэдыцынскага факультэта безумоўна паўстане пытаньне аб папаўненьні складу выкладчыкаў, што можа быць выканана за кошт запрашэньня выкладчыкаў зь іншых месцаў і магчыма, што нават з асяродку ваеннапалонных.

Матэрыяльная база і сродкі арганізацыі Мэдыцынскага факультэта могуць быць атрыманыя – па-першае, ад прыбыткаў бактэрыялягічнага інстытута, які будзе складовай часткай Мэдыцынскага факультэта, і па-другое – ад датацыяў на ўтрыманьне Мэдыцынскага факультэта ад шэрагу раённых і гарадзкіх управаў Беларусі.

Кіраўнік Мэдыка-санітарным аддзяленьнем Магілёўскай гарадзкой управы".

Ігар ПУШКІН,
дырэктар Музэю гісторыі Магілёва

(Працяг будзе).

Могилевъ губ. Фельдшерская шк

ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

Выклік па тэлефоне

Тыдзень таму ў офіс, што арэндуецца нашым культурна-асьветніцкім грамадзкім аб'яднаньнем "Кантакт-цэнтар", патэлефанаваў чалавек, які прадставіўся намесьнікам міжраённага пракурора, але прозьвішча свайго не назваў. Пачаргова папрасіўшы да апарату сп.сп. Сьвецкага, Шувалава ці Грышына (Грышын – якраз аўтар гэтых радкоў), ён вымушаны быў задаволіцца гутаркай толькі з апошнім, бо маіх калегаў на той час на месцы не было. Намесьнік пракурора (без прозьвішча) пачаў нецярпліва і патрабавальна распытваць мяне пра тое, хто, чаму, навошта і за якія сродкі выдае масавую "праваабарончую" газету "Кричевский правозащитный вестник". Я парадаваўся за папулярнасьць выданьня, якое маю гонар і задавальненьне рэдагаваць, аднак вымушаны быў патлумачыць пракурорскаму службоўцу, што гэта, на жаль, не газета, а бюлетэнь, выпуск якога накладам да 300 асобнікаў дапушчальны па закону. А паколькі гэта так, дык я ня бачу сэнсу распавядаць пра нашыя "выдавецка-камэрцыйныя сакрэты" нейкаму незнаёмцу, ды яшчэ па тэлефоне. Тады мой суразмоўнік цьвёрдым голасам загадаў мне зьявіцца да яго ў кабінэт. Ад запрашэньня я дэлікатна адмовіўся, але быў згодны прыняць яго паводле афіцыйнай павесткі. На тым разьвіталіся.

Аднак ненадоўга. Праз колькі часу той жа голас па тэлефоне патлумачыў мне (зноў даволі сувора), што пракуратура нібыта мае права выклікаць да сябе людзей любым спосабам і што, калі я з гэтым нязгодны, дык мяне даставяць прымусова й я буду несьці за непадпарадкаваньне адміністрацыйную адказнасьць.

Я адчуў засмучэньне і тугу, бо высьветлілася, што чалавек, які пастаўлены на варту законнасьці, разумее яе па-свойму альбо ўвогуле не чытаў яшчэ адпаведнага артыкулу Закону аб пракуратуры.

Сяргей ГРЫШЫН,
старшыня рады Крычаўскага праваабарончага цэнтру

Аб'ява

У Магілёве адчыненая грамадзкая прыёмная, дзе можна атрымаць бясплатную кансультацыю па пытаньнях абароны правоў чалавека.

Кансультуе грамадзянаў юрыдычная група мясцовага аддзяленьня Беларускага Хельсінскага Камітэту і Магілёўскага праваабарончага цэнтру.

Адрас: 212030, г.Магілёў, вуліца Ленінская, дом 27, пакой 57 (памяшканьне МГА "Гуманітарная ініцыятыва").

Кантактны тэлефон: 25-90-91.

Нават дзеці ведаюць...

Відаць, нездарма нашыя ўлады вельмі любяць урачыста адзначаць 9 траўня, 22 чэрвеня, 3 ліпеня ды іншыя даты, зьвязаныя зь мінулай вайной. Быццам тая зьнішчальная вайна пранеслася над нашымі гарадамі і вёскамі. Нас ізноў стала менш за 10 мільёнаў.

І вінаватыя ў гэтым ня толькі трагічныя падзеі мінулых часоў, як, напрыклад, тая ж вайна ці Чарнобыль, але і невыносныя ўмовы жыцьця, створаныя нашымі цяперашнімі кіраўнікамі.

Свой значны ўнёсак у паступовае зьнікненьне беларускай нацыі ўносіць і Асіповіцкі раён. Хаця ў геаграфічным пляне ён займае, здаецца, выгоднае становішча: амаль цэнтар Беларусі, усяго 100 км ад сталіцы. Адзін з самых багатых індустрыяльных цэнтраў вобласьці. Найбольш экалягічна чысты раён Магілёўшчыны... Аднак і ў нас катастрафічна зьмяншаецца колькасьць насельніцтва і падае ўзровень жыцьця.

Цікавыя зьвесткі на гэты конт прывялі вучні 9 клясы СШ №3 гораду Р.Клёнаў, А.Налівайка і Ў.Міцько ў сваёй працы "Дэмаграфічны крызыс і сацыяльныя праблемы Асіповіцкага раёна", а таксама васьміклясьніца Верайцоўскай сярэдняй школы В.Мурэнка ў працы пад назвай "Асіповіччына: дэмаграфія вясковага насельніцтва".

Першыя адносна дакладныя зьвесткі пра колькасьць нашага насельніцтва адносяцца да 12 стагодзьдзя, калі асіповіцкія землі ўваходзілі ў склад Сьвіслацкага княства. Жылі тады ў нас адныя сяляне (бо гарадоў на нашай тэрыторыі зусім не было), і колькасьць іхная плаўна павялічвалася. Гэты працэс працягваўся да канца 19 стагодзьдзя. У нашым жа стагодзьдзі ў выніку сусьветных войнаў ды сталінскіх рэпрэсіяў колькасьць насельніцтва не пасьпявала аднаўляцца. І толькі на пачатак 90-х гадоў прыйшоўся пік росту колькасьці жыхароў гораду і раёну.

Аднак, надзе з 1994 году колькасьць насельнікаў пачала зьмяншацца. Так, з 1996 па 1999 гады нас стала меней на 3390 чалавек. Прычым, як гараджанаў, так і вяскоўкаў, як мужчын, так і жанчын. І калі ў горадзе мужчын і жанчын стала менш прыкладна аднолькава – на 1100 і 1215 чалавек адпаведна, дык на вёсцы мужчын зьнікла амаль на тысячу чалавек больш – 2310 і 1468.

Рэзка скарачаецца колькасьць і працаздольнага насельніцтва. У 1999 г. жыхароў ад 16 гадоў да пэнсыйнага ўзросту было крыху больш за палову – каля 54%. Дзеці ж і пэнсыянэры складалі крыху больш за 46%. Прычым сярод гэтай групы ўвесь час суадносіны мяняюцца на карысьць пэнсыянэраў. Бо за пяць дасьледуемых гадоў нараджальнасьць скарацілася амаль на трацiну. Ды і адкуль тым дзецям узяцца, калі на кожную тысячу жыхароў у 1999 г. было заключана 5,5 шлюбаў, зь якіх амаль усе распаліся – 5,2.

У адмоўны бок зьмянілася і колькасьць пэнсыянэраў: іх за гэты час стала менш на 1115 чалавек. Такім чынам вынікае, што з усіх памерлых за гэты час было 2275 чалавек працаздольнага і дзіцячага ўзросту. На кожную тысячу чалавек памірае на 7,3 чалавекі больш, чым нараджаецца. Мужчыны сталі жыць менш на 5 гадоў, жанчыны – на 5,8 года.

Прычынаў выміраньня насельніцтва некалькі. Дэмаграфічны крызыс выкліканы перш за ўсё эканамічнай крызай, што суправаджаецца высокай інфляцыяй, ростам беспрацоўя, падзеньнем вытворчасьці ды інш. Прагрэсуе зьбядненьне людзей. Заробленых грошай на сям'ю з 4 чалавек рэальна хапае толькі на палову самага неабходнага. За рысай беднасьці знаходзіцца тры чвэрці насельніцтва, і ёсьць тэндэнцыя да павялічэньня гэтага паказчыка. Не дапамагаюць ні абмежаваньні ў колькасьці й якасьці спажываемых харчовых прадуктаў, ні пошукі дадатковага заробку. Доля выдаткаў на прадукты павялічылася да 60-75%, а якасьць ежы зьнізілася, бо многія людзі абмяжоўваюцца хлебам, бульбай і малаком...

Сукупнасьць непаўнацэннасьці харчаваньня і пагаршэньне якасьці навакольнага асяродзьдзя прывяло да аслабленьня здароўя насельніцтва. Што асабліва трывожыць, дык гэта рост захворваньняў дзяцей: на кожнае дзіця прыпадае больш аднаго звароту да дактароў у год, ня ўлічваючы хатняга самалекаваньня.

Усе гэтыя працэсы сымбалізуюць крызыс сям'і, а ў выніку расьце колькасьць няпоўных сем'яў, шырыцца прастытуцыя й зьвязаныя з гэтым заняткам хваробы, злоўжываньне алькаголем і наркотыкамі. Ня бачачы перад сабой ніякіх жыцьцёвых пэрспэктываў, асабліва нашая моладзь усё больш шукае забыцьця... Згаданыя тэндэнцыі ня могуць ня выклікаць сур'ёзнай заклапочанасьці, паколькі ва ўсіх гэтых працэсах ёсьць пэўны крытычны пункт падзеньня, пасьля дасягненьня якога ўжо будзе немагчыма нават вярнуцца назад, ня кажучы ўжо аб руху наперад.

Вось такія трывожныя лічбы з жыцьця гораду і раёну за гады кіраваньня Лукашэнкі адшукалі асіповіцкія школьнікі, якіх уладам будзе цяжка абвінаваціць у "палітычнай ангажаванасьці". Проста дзеці ўважліва прачыталі афіцыйныя статыстычныя матэрыялы й на іхнай аснове зрабілі адпаведную выснову: мы выміраем...

М.ТАМАШОЎ

"Лёд крануўся"?..

Вядома, што ўзровень дзіцячых шахматыстаў у Магілёве зараз ніжэйшы за дарослых. Калі магілёўцы, якія ўваходзяць у склад нацыянальнай каманды краіны – міжнародны гросмайстар Аляксей Фёдараў, міжнародныя майстры Тацяна Каспарава, Сяргей Каспараў, Вадзім Аляксееў, Пётар Карзубаў – прымусілі сябе паважаць у шахматным сьвеце, дык нашыя юныя шахматысты па-за межамі горада гуляюць слаба. Пры тым, што з маладымі шахматыстамі ў нас займаюцца кваліфікаваныя й спрактыкаваныя настаўнікі. Аднак моладзі відавочна не хапае сустрэчаў зь вядучымі шахматыстамі гораду і краіны (а ў пэрспэктыве – Эўропы, а тое і сьвету).

Між тым, нядаўна ў Магілёве быў праведзены дзіцячы шахматны турнір на прызы Аляксея Фёдарава. Сярод удзельнікаў былі хлопцы й дзяўчаты зь Віцебску, Рагачову, Кобрыну й Смаленску. Турнір прайшоў захапляльна й было вырашана, што ён стане традыцыйным. Магілёўцы занялі другое месца пасьля гасьцей з Смаленску. Пераможцы ды прызэры атрымалі каштоўныя прызы, а ўсе ўдзельнікі – шахматныя падручнікі непасрэдна з рук самога аўтара – С.Давыдзюка, вядомага беларускага шахматнага спэцыяліста.

Адбыўся турнір дзякуючы намаганьням магілёўскай дзіцячай школы алімпійскага рэзэрву й калегіі судзьдзяў, якія ўзначальвае нястомны Фэлікс Іванавіч Пятруша. Напрыканцы жніўня нашая дзіцячая каманда возьме ўдзел у міжнародным турніры ў Кобрыне.

Можа, нарэшце, як казаў "вялікі камбінатар", у нас сапраўды "лёд крануўся"...

А.КІСЛОЎ

ЛЕПШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ДЗЯСЯТКА 90-Х

Рэспубліка Мроя...

Я рок-музыкант старых традыцыяў,
Гэта не прызваньне,
Гэта – пазыцыя...

Гурт "Мроя"

"Надыйце час памерці "NRM" – гурт памрэ, высьлее новы праект, зоймемся сольнымі праектамі. "Мроя" памерла тады, калі на Беларусі прыжылася няхай і ўяўная, але дэмакратыя, у якой мы сябе не знайшлі..."

Лявон Вольскі

На пачатку 80-х, дакладна ў 1982 годзе, малады чалавек, які хацеў стацца мастаком, стварае музычную каманду, вядомую большасьці рок-заўзятарам таго часу пад назваю "Мроя". "Графіка, гуаш, я коміксы маляваў, здольны, як кажуць, карыкатурыст. Але майстэрні ў мяне не было, а калі так, дык пісаў бы я ўсё больш і больш пэрыядычна. Па сур'ёзнаму не выпадала бы. Гэтак і лягла карта – стацца музыкам, я сам анічога не абіраў" – гэтак кажа пра свой музычны выбар Лявон Вольскі. Як любому маладому гурту, "Мроі" было накавана прайсьці праз выступы ў студэнцкіх клюбах, мець колькі непрыемнасьцяў праз беларускую мову, на якой яны сьпявалі й, канешне ж, савецкае вайска – канстытуцыйны абавязак савецкага чалавека. Пра чыннасьць "Мроі" ведала параўнальна невялікае кола людзей, пераважна зь Менску. Адпаведна іхнымі запісамі паслугоўваліся, зноў жа параўнальна, ня шмат народу. Разам з гэтым некаторыя песьні гурта былі вельмі папулярнымі – "Ён яшчэ вернецца", "Я рок-музыкант", "Краіна крывавых дажджоў". Пералічаныя песьні сталіся сапраўднымі гімнамі моладзі канца 80-х. У 1992 годзе на фірме "Каўчэг" запісваецца зборка "Рок-гурт "Мроя". Лепшыя песьні з праграмаў 1987-90". На момант запісу зборкі ў "Мроі" гралі Алег Дземідовіч (бубны), Юрась Ляўкоў (бас-гітара, вакал), Лявон Вольскі (вакал, клявішы), Вянэдыкт Конеў-Пятушковіч (гітара, вакал), Уладзімер Давыдоўскі (гітара). Акурат у той час Лявон Вольскі спрабуе сябе журналістам. Блізкі прыяцель Вольскага Віталь Сямашка, які ў той час раскручваў "Мрою" на радыёстанцыі "Беларуская Маладзёжная", прапануе яму ўзяць удзел у стварэньні на "БМ" перадачы "Квадратура колы". Тады ж гурт сутыкаецца з творчымі праблемамі й гэтыя праблемы былі зьвязаныя з гітарыстамі. На адным з канцэртаў Вольскі пазнаёміўся зь Пітам Паўлавым і запрасіў яго ў каманду. Дэбютаваў Піт з "Мрояй" на фэсьце "Рок супраць рэвалюцыяў". У 1994 годзе, праглядзеўшы запіс фэсту "Рок па вакацыях", Лявон Вольскі праз незадаволенасьць граньнем "Мроі" вырашае зрабіць творчую пярэрву. Пярэрва ня сталася перашкодай для працы над новай канцэпцыяй новае каманды. Неўзабаве паўстае "NRM" – "Незалежная Рэспубліка Мроя". У 1995 годзе на памянёнай фірме "Каўчэг" запісваецца дэбютная праца "NRM" "LALALALA". І гэта была падзея перадусім для тых, хто не спадзяваўся ўжо болей пачуць сваіх улюбёнцаў з "Мроі". Алег Дземідовіч (бубны), Юрась Ляўкоў (бас), Піт Паўлаў (лідэр-гітара, вакал), Лявон Вольскі (вакал, гітара, вуны гармонік) і саўндпрад'юсар Вячаслаў Корань напрацавалі няблага й былі ўсьцешаныя водгукамі слухачоў. У 1996 годзе запісваецца "Одзірыдзідзіна" там жа, на "Каўчэгу". Пасьля гэтага запісу за "NRM" замацаваўся акрэсак "Гурт, які заўжды зьдзіўляе". "NRM" шмат канцэртуе, праз што колькасьць фэнаў гурта павялічваецца, у тым ліку ў замежжы, у прыватнасьці, у Польшчы. Неабходна адзначыць, што канцэртовая чыннасьць рок-каманды час ад часу натыкаецца на перашкоды, асабліва, калі канцэрты ладзяцца па-за межамі Менску, у беларускай правінцыі: што паробіш, нашая рэчаіснасьць. Адначасна музыкі пасьпяваюць рыхтаваць акустычныя праграмы. Па словах Вольскага: "Акустыка – гэта зусім іншы адрэналін! Зусім іншыя дачыненьні з публікай! Але часам шал такі бывае, ламавы. У акустыцы ёсьць свая прывабнасьць". У 1999 годзе запісваецца чарговы альбом "Пашпарт грамадзяніна "NRM". Паводле меркаваньня некаторых крытыкаў, альбом выдаўся даволі сыраватым. Праслухаўшы яго, складваецца ўражаньне, што некаторыя кампазыцыі наўмысна напісаныя адна пад адну. Як бы там ні было, фэны заслухваліся "Пашпартам", а кампазыцыя "Паветраны шар" сталася моладзевым гімнам. У 2000 годзе ў канцэртовае залі "Менск" адбылася прэзэнтацыя новага радыё "Гамон", супрацоўнікамі якога былі музыкі з "NRM". Прэзэнтацыя была прадвесьнем сынглу "Самотнік". У пэўнай ступені "Самотнік" зьняпраўдзіў застаялы імідж гурта-барацьбіта. Запісаныя кампазыцыі на ім – "Чыстае й сьветлае", "Тры чарапахі", "Мая ментальнасьць" цьверджаць пра гэта. Сынгал "Самотнік" – гэта пачатак новае эпохі ў беларускай рок-музыцы, эпохі жыцьця, але не змаганьня.



Крыніцы інфармацыі: "Музыкальная газета" №43 (1998), №№10, 11 (1999), №34 (1999), №20 (2000). Дзякуй Дзянісу Васількову за прадастаўленыя нумары.

Алесь АСІПЦОЎ

(Працяг будзе).

Рэдактар Генадзь СУДНІК



Аналітычна-інфармацыйная газэта.
Заснаваная Магілёўскім ГА «КОЛА СЯБРОЎ».
Зарэгістраваная ў Дзяржкамітэце РБ па друку 06.11.1996 г. за № 831.
Штотыднёвік



АДРАС РЭДАКЦЫІ:
212030, г. Магілёў, вул. Першамайская, 6-22.



Тэл./факс: 31-04-15, 22-97-82.
E-mail: krug@user.unibel.by
Інтэрнэт: http://tydniovik.hypermart.net

Газэта надрукаваная афсэтным спосабам у абласной друкарні імя Я.Свярдлова, г. Магілёў, Першамайская 70. Замова 29. Наклад 2000 асобнікаў. Падпісана да друку 27.07.2000 г. а 17.00.